Prijs 11 Cts.

VRAAGT DIT BLAD AAN DE KIOSKEN!

5e Jaargang Nr. 159
Zaterdag 5 September 1942

DE MISTHOORN

SOCIAAL-POLITIEK WEEKBLAD

Nadruk toegestaan, mits met volledige bronvermelding

UITGAVE STICHTING DE MISTHOORN
Hoofdredacteur: GEORGE KETTMANN JR.
Redacteuren: PIETER EMIEL KEUCHENIUS,
ERNST C. H. LOCHT en Dr. P. MOLENBROEK

Abonnementsprijs voor Nederland *f* 1.25 p. kw.; *f* 4.75 p. jaar. Buitenland *f* 6.— per jaar; alles franco per post. Losse nummers 11 cents. — Advertentietarieven op aanvraag. Redactie en Administratie PRINSENGRACHT 346, AMSTERDAM, Postbus 367, Telefoon 38895, Giro 322600

DE VIJAND IS JUDA

In deze dagen herdenken wij het oogenblik, waarop Engeland, misleid door de jarenlange joodsche ophitsing, den oorlog verklaarde aan het jonge Duitschland. Wij doorleven opnieuw de reeks van gebeurtenissen, waarmede de misplaatste hoop op een revolutie in Duitschland als in 1918 evenals de kracht der „democratie" den bodem werd ingeslagen. Het sprookje van de bordpapieren tanks werd in een zoo verrassend tempo door de werkelijkheid achterhaald, dat de weggeworpen uitrustingsstukken bij den „zegevierenden terugtocht" in Duinkerken voldoende de werkelijke kracht van de Duitsche weermacht lieten uitkomen. Helaas schijnt men te meenen, dat hier eerder sprake van toeval was dan van een macht, welke die van Churchill verre te boven gaat. De tien jaar van misleidende propaganda hebben hun uitwerking niet gemist.

Hetgeen onlangs te Dieppe is geschied, mag worden beschouwd als een sluitstuk, waardoor de drie jaar, die nu achter ons liggen, te duidelijker uitkomen als een reeks van nederlagen voor de kliek, die zich indertijd voor de joden opwierp als verdedigers van de beschaving, strijders voor „vrijheid en recht".

Reeds eenmaal heeft de Führer uitdrukkelijk verklaard, dat het oogenblik, waarop het jodendom den wereldoorlog zou ontketenen, tevens het einde zou beteekenen van het jodendom zelf; het zal volkomen worden vernietigd, ook al tracht het zich thans nog in de Nieuwe Wereld te concentreeren tot een kapitalistisch bolwerk. De nieuwe tijd is in wezen niets anders dan de erkenning van den arbeid als de werkelijke kracht, die de gemeenschap drijft en in stand houdt; dat de arbeid de overwinning zal behalen, lijdt geen twijfel, omdat arbeid reeds eeuwenlang de scheppende waarde is geweest, ook al trachtten bepaalde parasitaire invloeden zich daarvan meester te maken. De revolutionnaire beteekenis van het nationaal-socialisme is uiteraard juist daarin gelegen, dat de volkeren zich eindelijk ten volle bewust zullen worden van den a r b e i d; het parasitaire jodendom wordt daarmee voorgoed uitgeschakeld.

Wat ons volk betreft, blijft het jammer, dat de revolutie eerst zal worden erkend door de successen, welke worden behaald: de zooveel duizend bruto registerton, die naar den dieperik worden gezonden, en het fiasco om een tweede front te vormen. Immers, men zou niet zoozeer door de feiten overtuigd moeten worden als wel door de levensbeschouwing, die de natuurwetten erkent en radicaal afrekent met elk stelsel, dat kunstmatig door middel van goud en vriendjespolitiek de natuur verloochent. Wij mogen de werking der jarenlang verkondigde leuzen zeker niet onderschatten; daardoor alleen kunnen de joden rekenen op het medegevoel der burgers.

Dat deze misplaatste sympathie intusschen geenszins de ijzeren kracht van soldatenlegers te voorschijn roept, zooals het nationaal-socialisme dit vermag, is duidelijk. De droom van het socialisme kan ternauwernood den arbeider bezielen, wanneer hij eenvoudig naar den steun wordt verwezen en jarenlang met zijn gezin aan den rand van het pauperisme moet leven. Ook al hebben de joden steeds weer behendig partij weten te trekken van de ontevredenheid der arbeiders, om de klasse-tegenstellingen uit te buiten, zij hebben daaruit toch nimmer eenig p o s i t i e f resultaat bereikt. De arbeiders hebben eenvoudig lijdelijk afgewacht wat hun zou worden toebedeeld; zij waren niet meer bereid om voor hun ideaal te vechten.

Zoo ontaardde het oude socialisme tot een burgerlijke jacht om de baantjes, tot het typisch-joodsche verlangen om „goochem" te zijn en zichzelf te bevoordeelen. Nu de oorlog van iederen man en iedere vrouw den harden plicht vergt om zich ten volle voor de gemeenschap in te zetten, faalt ook de mooiste leuze. De oorlogsophitsing van de joden reikt niet verder dan tot de geniepige sabotage of tot een kalm afwachten; tot een werkelijk heldendom bezielt ze zeker niet.

Dit ware op zichzelf reeds voldoende, om psychologisch den afloop van dezen oorlog te voorspellen, ook al beschikt Amerika nog over heel wat oorlogsmateriaal. Wij voor ons meenen echter, dat ons volk zich niet op dergelijke verstandelijke overwegingen moet bezinnen, maar zich opnieuw dient open te stellen voor de intuïtieve kracht, ons eigenlijke volkskarakter.

In den beginne scheen het, alsof de NSB. inderdaad in staat zou zijn, deze bezieling in ons volk te wekken. Helaas heeft zij om politiek-taktische redenen vóór 1940 den jood niet als vijand gesignaleerd. Wij herinneren ons nog zeer goed den tijd, toen een fanatiek strijder als Meuldijk met zijn anti-semietische prenten wrevel opwekte, eenvoudig omdat ook in de beweging zèlf de rotary-invloeden nog doorwerkten. Heeft de leider der NSB. ná 1940 niet verklaard, dat er in Nederland geen joodsch vraagstuk bestond, ook al waren vele leden anti-semiet? Deze al te liberale inschikkelijkheid heeft zich sindsdien gewroken.

Het stemt zeer zeker tot bitterheid te moeten ervaren, hoe weinig ons volk zich bewust is van het gevaar, dat de wereld door de joodsche overheersching heeft bedreigd. Hoe verschrikkelijk de oorlog ook moge zijn, die de joden met gewetenlooze sluwheid hebben ontketend, die oorlog op zichzelf is het bewijs voor de niets ontziende wijze, waarop het jodendom in koelen bloede de volkeren in den dood jaagt. Dat men desondanks hier in Nederland nog steeds niet wil zien wat nu in zoo'n ontstellenden omvang aan het licht komt, moge ons op zichzelf bevreemden, het bewijst de mate, waarin wij reeds h o o r i g werden aan deze duistere machten.

De joden hadden het klaargespeeld, het volksche gevoel zoo ver af te zwakken, dat het reeds voor onbehoorlijk gold, er zich van bewust te zijn, dat een jood een jood is; verstandelijke, liberale overwegingen onderdrukten den instinctieven afkeer. Allerlei leuzen vervormden van lieverlede de natuurlijke levenswetten, waarnaar wij als volk hebben te leven, om o n s z e l f te zijn. En hoe erg dit volkomen volksvreemde gif al was doorgevreten, blijkt wel uit het feit, dat ieder wel één „fatsoenlijke" jood kent, die moet worden ontzien en liefst ook dient te worden vrijgesteld van de maatregelen, welke noodzakelijkerwijs tegen den vijand moeten worden genomen.

De vijand is Juda.

Inderdaad, de vijand is Juda. Maar een NSB-er als de burgemeester van Apeldoorn gaat in zijn gemeente, vergezeld van zijn vrouw, bij jodenvrienden uit eten en verstopt zich in het kippenhok, als men dit wangedrag op het spoor komt. Het zou komisch zijn, als het niet zoo tragisch was, omdat het hier niet om een incident gaat, maar wel degelijk om een geestesgesteldheid. Zoo'n voorval bewijst een schromelijk tekort in de propaganda. Wist men waarlijk, dat Juda de vijand is, dan zou het zeker niet kunnen voorkomen, dat een magistraat zich in zijn eigen gemeente nog met joden afgeeft. En dan vragen wij niet eens, hoe het lid erover denkt, dat niet tot een overheidsfunctie geroepen, nog minder verplichtingen tegenover de gemeenschap voelt.

Is ons volk niet bereid, om opnieuw zijn intuïtie te laten spreken, dan zal het straks als minderwaardig worden aangemerkt, wanneer de Germaansche wetten ten volle zullen worden doorgevoerd. Het heeft nu reeds meer dan twee jaar den tijd gehad, van de rasgebonden opvattingen, zooals ze eenmaal ook voor onze voorouders golden, kennis te nemen; houdt het zich oost-indisch doof, dan staat het straks bij den afloop van dezen oorlog tegen Juda als overwonnene in plaats van als medearbeider in de Germaansche levensruimte.

HET VERLANGEN NAAR HET RIJK

„Nationalistische aspiraties doorkruisen de Rijksidee en kunnen tenslotte leiden tot belemmering en zelfs vernietiging van het bouwwerk des Rijks".

ER IS in den laatsten tijd rondom de idee van Het Rijk nog al eens van gedachten gewisseld. Als men zich de moeite gunt nauwkeurig kennis te nemen van hetgeen door Mussert op den Goudsberg werd gezegd over „den Nederlandschen staat en het nieuwe Europa" (Zie Vova van 21 Aug.), dan komt men tot de slotsom, dat er in den grond geen verschillen bestaan tusschen de opvattingen van den leider der NSB. en de voorstanders van Het Rijk. Mussert immers verklaart „Het Germaansche Rijk" te aanvaarden, doch acht het gebruik van den term „Het Rijk" verwarrend, omdat Het Rijk naar zijn opvatting op dit oogenblik een begrip is, dat den Duitschen Staat omvat. Mussert ontkent dus eigenlijk alleen het historisch bestaan van Het Rijk als levende idee en eenheidsverlangen door alle eeuwen heen sinds er Germanen op de wereld zijn. Wij kunnen over dit — zeggen we maar — kleine verschil heenstappen, omdat ook de voorstanders van de Rijksgedachte onder Het Rijk het komende Groot-Germaansche Rijk verstaan, dat bestemd is om de aeonen te trotseeren. In dit Groot-Germaansche Rijk zullen niet alleen Duitschers en Nederlanders, maar alle Germaansche stammen en volken, zooals Vlamingen, Zweden, Denen, Noren en Duitsch-Zwitsers als gelijkwaardigen vereenigd zijn en samenwerken. Het is tevens Het Rijk van het Noordras, waarin alle volken bijeen zullen zijn, waarvan het Noordrassige bloed de hoofdkern uitmaakt. Of ook deelen van het Britsche en Amerikaansche volk zich daarbij zullen aansluiten, voor zoover ook zij Germaansch zijn, dat zal de toekomst uitmaken. Voor het behoud van het Noordrassige bloed, dat tegenover het Romaansche en Slavische bloed niet sterk vertegenwoordigd is, zou dat zeer zeker gewenscht zijn.

Met alle scherpte verwerpt de leider der NSB. voorts de gedachte van een „Heim ins Reich". Iemand die deze gedachte zou koesteren, deed beter voor de Engelsche radio te gaan staan, zegt hij, omdat men in Londen altijd nog menschen kan gebruiken, die de verstandhouding tusschen Duitschers en Nederlanders zoo grondig mogelijk willen bederven. Hier ontgaat ons de logica van zijn betoog, omdat iemand die zich tot het Duitsche volk aangetrokken voelt en zich daarmee lotsverbonden weet, er toch zeker niet van kan worden verdacht de verhouding tusschen beide volken op eenigerlei wijze met opzet te willen vertroebelen. Over deze verhouding willen wij hier het een en ander zeggen.

De verhouding van ons volk tegenover het Duitsche is noch historisch noch bloedmatig gelijk aan die der Skandinaviërs, omdat wij van afstamming Nederduitschers zijn en duizend jaren deel hebben uitgemaakt van Het Duitsche Rijk. Men kan er over van meening verschillen, wanneer ons volk een zelfstandigen weg, los van Het Rijk, bewandeld en de politieke banden daarmee praktisch verbroken heeft, maar niet betwisten, dat wij tot Het Rijk behoord hebben en van Nederduitsche afkomst zijn. Het sibbe-onderzoek heeft uitgewezen, dat wij door een intens netwerk van bloedbanen met het Duitsche volk verbonden zijn en dat de volksche of bloedgrenzen over de staatsgrenzen heenreiken. Nederlanders en Rijksduitschers zijn kinderen van eenzelfde moeder. Als zoodanig is de betrekking van ons volk tot het Duitsche wezenlijk inniger dan die der Skandinaviërs, al zijn we allemaal Germanen. Ook Mussert beaamt dit in zijn rede en zegt met nadruk, dat Duitschers en Nederlanders volken zijn „van eenen bloede, loten van gemeenschappelijken stam, broeders."

Hierin ligt dan ook het geheele geheim verborgen van de liefde voor Duitschland en het Duitsche volk, die in zoovelen onzer volksgenooten door alle eeuwen heen gegloeid heeft en is blijven gloeien. Bij ontelbaren, die Duitschland nimmer gezien, doch er alleen van hebben gehoord en zelfs de taal niet verstonden, was deze liefde aanwezig en brandde een onbewust verlangen naar de ongekende groote Heimat. Het was deze liefde, die zich vereenzelvigde met de lotgevallen van het Duitsche volk, die zijn geluk maakte tot het eigen geluk en ook zijn leed tot het eigene. Deze liefde is niet te beredeneeren, zooals geen liefde te beredeneeren is; zij was er zoo maar van zelf. Zij was ook te allen tijde bereid om voor het innig geliefde Rijk het hoogste offer te brengen, nl. dat van eigen bloed en leven.

Reeds voor den oorlog, toen het duidelijk werd, dat weer de gansche wereld onder leiding van Juda tegen Duitschland samenspande, hebben zich tal van Nederlanders vrijwillig bij het Duitsche leger gemeld om aldus hun liefde voor Het Rijk met het eigen bloed te bezegelen. Zij werden ook nog in Polen ingezet en hebben hun liefde niet verloochend. Terstond na 15 Mei, toen er nog lang geen sprake was van een Nederlandsch legioen en van een strijd tegen het bolsjewisme, hebben wederom tal van Nederlanders uit alle lagen en zelfs van uiteenloopende politieke overtuiging, als vrijwilligers bij de Waffen SS dienst genomen. Tot onzen spijt moet worden vastgesteld, dat men deze mannen tot nu toe nimmer de waardeering heeft getoond, die zij door hun verheven voorbeeld verdienen en men zou haast aan opzet kunnen gelooven. Stil zijn zij vertrokken en hebben hun plicht gedaan.

Men kan deze mannen en hun verwanten om hun liefde voor Duitschland en Het Rijk laken — dat alles neemt niet weg, dat die liefde er is en blijft bestaan. Niemand is in staat ons die liefde te verbieden. Ook al zou zij onbeantwoord worden, dan nog zou zij onverwoestbaar blijken, zooals de liefde van het kind tot zijn moeder. Niet om het behoud der Nederlandsche staatsgrenzen of voor den strijd tegen het bolsjewisme hebben zij zich vrijwillig gemeld, maar om het onbestemde verlangen tot behoud van Het Rijk, en bezield door het voorbeeld van den Führer, die voor hen de idee van Het Rijk aller Germanen belichaamt. Deze feiten te ontkennen is niet mogelijk. Zeer zeker is er bij hen een verlangen naar Het Rijk. Dit blijkt ook daaruit, dat velen na het vervullen van hun frontplichten als soldaat een gretig gebruik hebben gemaakt van het hun toegezegde recht om de Duitsche nationaliteit naast de Nederlandsche te verwerven.

Nu denke men niet, dat deze liefde te kort zou doen aan de aanhankelijkheid voor het eigen volk en het eigen heem. Het tegendeel is waar, want zij kan die aanhankelijkheid slechts verinnigen, juist omdat zij verdiept wordt door de idee van Het Rijk, waarmee wij op leven en dood verbonden zijn, omdat ons lot daarvan afhangt. Ter staving hiervan verwijzen wij naar een woord van Van Rappard, die thans te tweeden male aan het Oostfront zijn rijksplicht vervult, uit het jaar 1933. In de Maartaflevering van De Nationaalsocialist schreef hij:

„Het eigen stamland is ons dierbaar; de ontwikkeling der menschheid vraagt op gegeven oogenblikken echter iets hoogers: begrip en liefde voor een grooter geheel, in dit geval voor het wordende Groot-Germaansche Rijk der toekomst en voor het symbool dezer eenheid: ons aller volksgenoot Adolf Hitler!"

In hetzelfde nummer van Vova, waarin de rede van den Leider is opgenomen, geeft kam. Lammertse in een afzonderlijk opstel nog een nadere uiteenzetting omtrent het verschil tusschen de NSB. en de aanhangers der Rijksgedachte. „Wij," zoo schrijft hij, „redeneeren niet van de rassenleer terug, niet van uit het Germaansche besef terug tot ons eigen bestaan, maar we redeneeren van ons volksche bestaan uit naar de Germaansche gemeenschap." Hier grijpt hij inderdaad een kernpunt aan, waarin beide opvattingen wezenlijk verschillen. De tegenstanders van de Rijksgedachte „redeneeren", zij beschouwen het geval met het koele verstand, terwijl de voorstanders instinctief door de macht van de idee en de mythe worden gegrepen. Naar zijn redeneeren en uitmeten valt het volk der „Nederlandsche Germanen" uitgerekend precies binnen de staatsgrenzen van het Koninkrijk der Nederlanden, dat op 15 Mei 1940 ter ziele ging. Al zijn deze grenzen nog zoo grillig getrokken als bijvoorbeeld in de wespentaille van Limburg, in de redeneering zijn deze grenzen onveranderlijk en zijn allen, die zich daarbinnen bevinden Nederlandsche Germanen en daarbuiten hetzij Duitsche Germanen, hetzij Belgen. In deze berekening zijn ook de Friezen echte Nederlanders en behooren ondanks hun eigen stam en taal tot het Nederlandsche volk, waarvan Lammertse uitgaat.

Wij zullen op deze redeneering niet verder ingaan. Wij kunnen haar niet volgen, omdat zij ons te academisch is, te zeer pasklaar gemaakt voor het geforceerde streven naar een zuiver verstandelijke constructie van een in zichzelf verdeelden bond van staten. Wij sluiten ons hier ten volle aan bij de waarschuwing van Commissaris-Generaal Schmidt op Zondag 23 Aug. (Zie het verslag in Het Vaderland van 24 Aug.), waarbij hij zei: „Of Het Rijk nu de gedaante van een Germaanschen Statenbond of een andere gedaante heeft, zal in de toekomst naar beste weten en geweten worden beslist. Nationalistische aspiraties doorkruisen de Rijksidee en kunnen tenslotte leiden tot belemmering en zelfs vernietiging van het bouwwerk des Rijks." Zoo is het.

De verwezenlijking van dit Groot-Germaansche Rijk zij het gemeenschappelijke doel, omdat daarvan alles afhangt. Mèt Het

AAN DE FRONTEN

Nog enk'le maanden, nog misschien een jaar —
dan eind'lijk zal de spanning van ons vallen
als bij de stil-geworden honderdtallen
in grauwe mantels op hun doodenbaar.

Nog woedt de nacht in echo-luide knallen
en vordert steeds weer 't oog in strak gestaar
den sprong van 't ongeduld en 't grijpen naar
de handgranaat nabij des vijands wallen.

Nog wil een blijder dag veroverd zijn
in langen wedloop, grimmig om de pijn
van scherpen rook en bloedsmaak, sproeiend vuur

en ketsend lood — nog is het laatst refrein
van leven dóód, maar onder 't hoog lazuur
rijdt reeds de boer het koren naar de schuur.

GEORGE KETTMANN Jr.

HET JEZUIETISCHE GEVAAR

ERGERLIJKE VERHEERLIJKING

VAN EEN JEZUIETENPATER DOOR EEN „NATIONAALSOCIALISTISCH" BLAD

(Van een bijzonderen medewerker)

Op verzoek van de redactie schreven wij in „De Misthoorn" van 23—11—'40 een artikel getiteld: „Hoe denkt de R. K. Kerk over het jodendom?"

Wij wezen daarbij o.a. op de fatale neiging tot verjoodsching, die de Kerk meer en meer vertoont, alsmede op het verschijnsel, dat hoe langer hoe meer exponenten der Kerk het noodig schijnen te vinden, in het openbaar stelling te nemen ten gunste van het jodendom.

Tevens werd in vetdruk de aandacht gevestigd op de jezuietische t a k t i e k, bepaalde jezuietenpaters de (geheime) opdracht te geven, voor het volk te treden en ten aanzien van de joden juist het tegenovergestelde of een van het normale sterk afwijkende standpunt te doen innemen. De voornaamste bedoeling van deze t a k t i e k is de Orde in staat te stellen, een a l g e m e e n e beschuldiging aan het adres der Societas te kunnen ontzenuwen. Hiermee speculeeert zij op de domheid of onwetendheid van het publiek, hetwelk in zoo'n geval natuurlijk gaat zeggen: *De jezuieten, de jezuieten?* Kletspraat, meneer! Want pater Zoo-en-zoo, óók 'n jezuiet, beweert iets héél anders!

Bij onze Vlaamsche bloedverwanten stellen wij te dezen een sprekend voorbeeld vast. Daar beleeft men nu plotsklaps het theater, dat een jezuietenpater, nl. Dr. A. Stracke *) een loflied zingt op het.... nationaalsocialisme!

*) *Niet te verwarren met den Duitschen theoloog Prof. Dr. H. L. Strack, verdediger van het jodendom en bestrijder van de echtheid van de „Protocollen der Wijzen van Zion".*

Neen, lezer, het is geen grap! Het is doodelijke ernst.

„Na dezen overgang komt Pater Stracke tot het punt: het nationaalsocialisme, waarvan hij den hartstochtelijken lof maakt. Het Nationaal-Socialisme is de wereldkracht van Europa (? ? ? Schr.), het is het tegengif voor het individualisme, dat het Vlaamsche hart aan stukken heeft gebroken en ... een volk heeft maar één hart ... Dit individualisme kan alleen overwonnen worden door het nationaalsocialisme. Het nationaalsocialisme is volksch. Wat onvolksch is, is ook on-Kerksch ..." Peng!

Aldus woordelijk een gedeelte van een verslag in het „nationaalsocialistische" (zonder deelstreepje, alstublieft) Vlaamsche dagblad „Volk en Staat" van 3 Juni 1942. Dat „Peng" is evenwel van ons.

Zooals men ziet: de wonderen zijn de wereld nog niet uit!

Dat men aan het slot van deze tirade verneemt, dat „wat onvolksch ook on-Kerksch is" behoeft ons niet te verwonderen. In vino veri.... pardon, in cauda venenum (dietsch: het vergif zit in den staart) en ook jezuietenbloed kruipt waar het niet kan gaan.

Wat ons echter wel en zelfs hoogelijk moet verwonderen, is, dat er in Vlaanderen blijkbaar „nationaalsocialisten" zijn, die deze list slikken. En niet zoo weinig.

Schlicken, menier, schlicken ist gar kein Ausdruck! Hoort, ziet, en pakt de leuning!

„De meesterlijke rede van Z. E. P. Dr. Stracke, die menigmaal door langdurig applaus werd onderbroken, eindigt met stormachtige toejuichingen, waaraan geen einde schijnt te komen; de honderden aanwezigen rijzen recht van hun zitplaatsen om den zeer geleerden (daar hebben wij die stereotype uitdrukking weer, Schr.) en eerbiedwaardigen spreker een dankbare ovatie te brengen."

Aldus hetzelfde blad, woordelijk. Dit is geen slikken meer, dit is inhaleeren, om zoo te zeggen: longrooken.

Op 23 Juli geeft hetzelfde blad wéér een verslag over een spreekbeurt van denzelfden jezuiet Stracke elders; en op 24 Juli wederom en wéér ergens anders.

Op 23 Juli '42 betuigt het blad zijn instemming met de woorden van Burgemeester Demoen te Roeselaere: „Pater Stracke, op uw spoor voelen wij ons veilig!" Niet op het spoor van den schepper van het nationaalsocialisme, Adolf Hitler, doch op dat van Pater Stracke Esjee! En op 24 Juli '42 vindt het „nationaalsocialistische" blad Stracke Esjee „een begenadigde geest, die leiding kan en mag geven, om het verworden Vlaamsche volk van den ondergang te redden."

„Mijn niet gezien," zeggen ze in Amsterdam of ook wel: „paan in me hauf fen det ridde." Gelukkig, dat er ook in Vlaanderen nog instanties zijn, die ons broedervolk zullen verhinderen bij den duivel te biecht te gaan en wéér in de val te loopen.

Revenons à nos moutons, zooals Churchill zei, toen hij met spreekgestoelte en al midden tusschen de menigte viel. Want de meeste lezers zullen zich afvragen, waar wij, in verband met den titel van dit artikel, heen willen.

Voordat wij hiervan een verklaring geven, willen wij nog heel even ietskes verder gaan met afdwalen.

Het merkwaardigste van de heele, zooeven geschetste, vertooning is nl. nog dit, dat, bij ons weten, n i e m a n d, letterlijk n i e m a n d de volgende vraag heeft gesteld:

„Zeereerwaarde Pater, hoogedelijk geleerde heer, is dat, wat U daar allemaal zegt, nu het standpunt van de Orde der Jezuieten, of is het Uw persoonlijke meening? Want laten wij wel wezen, Pater, U staat hier voor ons als j e z u i e t; op deze omstandigheid wordt van alle mogelijke en onmogelijke kanten uitdrukkelijk gewezen: de jezuiet Stracke spreekt. Zoo bezien zouden wij, simplistische leeken, dus het recht hebben te veronderstellen, dat wij uit Uwen geleerden mond het o f f i c i e e l e standpunt Uwer Orde vernemen. Immers, zou dit niet zoo zijn, m.a.w., zoudt u hier Uw p e r s o o n l i j k e meening staan te verkondigen, dan is er, gelet op al die reclame voor den j e z u i e t e n p a t e r Stracke toch iets niet in orde, om maar geen sterkere uitdrukking te gebruiken. U zult dus wel begrijpen, Pater, dat wij naar Uw antwoord op de vraag: „officieel standpunt der Orde" of „persoonlijke meening" zeer benieuwd zijn."

T o t n o g t o e heeft de geleerde Pater het antwoord op deze vraag niet behoeven te geven, pour la bonne cause dat zij niet werd gesteld. Nochtans dringt zij zich onmiddellijk bij een iegelijk op, die het werkwoord „jezuietenstreek" maar halverwege heeft zien vervoegen. Bij dezulken vraagt zij niet om antwoord, zij schreeuwt erom!

En ofschoon de tijden voor de Societas nu niet bepaald rooskleurig zijn, dit voorval is voor haar een lichtstraaltje in haar duister bestaan. Want achter de schermen heeft zij reden om in haar vuistje te lachen om deze ook hier weer aan den dag tredende a r g e l o o s h e i d. Zij stelt vast, dat ofwel de herders der kudde wéér niets merken, ofwel dat die merkwaardige herders van de patersche medewerking gebruik maken, zonder er zich rekenschap van te geven, dat later de kwijting zal worden aangeboden. En ingeval de „nationaalsocialistische" herders zich van dit laatste wel bewust zouden zijn, zoo wiegt de Societas zich in de zalige en geruststellende gedachte, dat de rekening dan ook zal worden betaald. Ad Majorem Jahwi Gloriam!

In een volgend (slot)artikel zullen wij nagaan, waarom de titel, dien wij hierboven schreven, zóó en niet anders moet luiden.

Rijk zijn wij machtig, zònder Het Rijk zullen wij als Germanen en Nederlanders vergaan. Dit is het ook wat de aanhangers van de Rijksgedachte beseffen. Voor zooverre zij in de vroegere NSNAP. georganiseerd waren, hebben duizenden zich als leden bij de NSB. opgegeven, om zich gedisciplineerd aan haar leiding te onderwerpen. Maar het is bedroevend, dat vastgesteld moet worden, dat men ze hier niet bepaald lust en dat ze niet voor betrouwbaar worden aangezien, zoolang zij hun liefde en verknochtheid aan den persoon van den Führer niet opgeven. Vier, vijf, zes en meer maanden heeft het geduurd, voordat deze menschen als lid werden aangenomen, terwijl oude vrijmetselaren en democraten met open armen zijn ontvangen. Laten wij toch niet uit het oog verliezen, dat het geheele Nederlandsche volk voor het nationaalsocialisme moet worden gewonnen. Op het oogenblik ziet het er helaas in het minst niet naar uit, dat de revolutie vorderingen maakt en r e e d s d a a r o m i s e e n w a a r a c h t i g e e e n s g e z i n d e k a m e r a a d s c h a p n o o d i g e r d a n o o i t.

NIEUW LAND - GERMAANSCH LAND

Over den zin van onze kolonisatie in het Oosten

„Onze taak zal het zijn om het Oosten niet in den ouden zin te germaniseeren, m.a.w. de daar wonende menschen de Duitsche taal en de Duitsche wetten bij te brengen, maar daarvoor te zorgen, dat in het Oosten alleen menschen van werkelijk Duitsch, Germaansch bloed wonen." Deze belangrijke uitspraak van den Reichsführer-SS Heinrich Himmler prijkt op de eerste bladzijde van het Julinummer van het tijdschrift Deutsche Arbeit, dat er bovendien een geheele beschouwing aan wijdt. Ook voor ons Nederlandsche volk is deze uitspraak van den leider der SS van zoo'n groot gewicht, dat wij haar niet onbesproken willen laten.

Genoemde uitspraak geldt tevens als een besluit, omdat de geheele Oostlandkolonisatie toevertrouwd is aan de leiding van den Reichsführer-SS. Zij sluit volkomen aan bij de denkbeelden, die de Führer zelf over kolonisatie en germaniseering in „Mein Kampf" heeft ontvouwd. Op blz. 428 schrijft de Führer, dat germaniseering alleen aan den bodem kan geschieden, maar nimmer bij menschen. „Want wat men in het algemeen onder dat woord verstond, was het gedwongen aanleeren van de Duitsche taal. Het is echter een welhaast onbegrijpelijke denkfout te gelooven, dat b.v. uit een neger of een Chinees een Germaan zou kunnen worden, omdat hij de Duitsche taal leert en bereid is om voortaan de Duitsche taal te spreken en aan een Duitsche politieke partij zijn stem te geven. Dat iedere vorm van zoo'n germaniseering in werkelijkheid een ontgermaniseering is, was iets dat onze nationale bourgeoisie nimmer heeft kunnen vatten." De Führer heeft het Duitsche volk op het groote gevaar gewezen om rasvreemde volken, zooals de Slaven, te germaniseeren. Hij toont dan verder aan, dat het einde van zoo'n germanisatie niet is een werkelijke aanwinst aan Germanendom, maar juist de vernietiging beteekent van het Germaansche element en zijn kultuur door bastaardeering met het rasvreemde volk, dat men gegermaniseerd heeft. Dezen verderfelijken weg was de vroegere Oostenrijksch-Hongaarsche monarchie ingeslagen, die bezig was alle binnen het rijk opgenomen Slavische volken te germaniseeren.

In deze grondfout zal het nationaalsocialisme niet meer vervallen, omdat het in al zijn daden uitgaat van het ras en het bloed. Kolonisatie in nationaalsocialistischen en Germaanschen zin wil dan ook zeggen, dat de nieuw verworven bodem uitsluitend voor het wegtrekkende Germaansche volk bestemd zal zijn, dat volledig met dien bodem zal worden verworteld. Deze bodem zal daarbij niet ergens in Nieuw-Guinea of in andere tropen moeten liggen, maar wat zijn geografische ligging en klimaat betreft, geheel bij het Germaansche wezen moeten passen. Voor vreemde rassen zal daarbij geen plaats meer zijn. Blijkens besluit van den Reichsführer-SS zullen de Slavische volken naar voor hen bestemde gebieden moeten verhuizen.

Wij Nederlanders kunnen de hoop koesteren, dat in Oostland ook voor ons de mogelijkheid geschapen wordt om voor ons overschot aan landhongerig volk nieuwe geschikte levensruimte te verwerven, waarin de wegtrekkenden een nieuw heem naar Nederlandschen aard en levensstijl zullen kunnen bouwen en waar een groot deel van ons volk een nieuwe en grootsche toekomst zal tegemoet gaan. Als nationaalsocialisten zien wij dan ook terdege in, dat zonder de geweldige gecentraliseerde macht van het Groot-Germaansche Rijk dit nieuwe levensgebied nimmer zou zijn te verkrijgen.

HET UUR HEEFT GESLAGEN!

De Führer tijdens het uitspreken van zijn Rijksdagrede van 1 September 1939, waarin hij den strijd van het Rijk voor zijn rechten en vrijheden verkondigde.

Nieuw Geuzenlied

't Is kwade vriendschap, die
Den vriend voor zich den strijd
Laat strijden en 't begnuift
Hoedat de vriend daar lijdt.
Maar kende ooit de Brit
Wel christen-eer?
Wie 't Engelsch minnepaadje loopt
Keert nimmer weêr.

Wie Engeland zegt, zegt goud.
Daar troont de duivel op
Al met een valschen lach
En horens op den kop.
De Brit weet wonderwel
Hoe of het moet:
Op aarde heersche steeds de hel;
De hel is goed.

De hel is goed. Zij baart
Mij schat en felle macht
Opdat ik dansen zal
Alleen naar mijn gedacht.
Zoo kalt de Brit en hij
Grijnst van genot:
De gansche wereld is van mij;
Ik ben haar god.

Wèg met den duivel! Wèg
Met 't duivelsch Engeland!
Sta op, Europa! Sla
Met ijzerharde hand
En schier hemelschen haat
Uw vijand neer.
Dàn zal er waarlijk Vrede zijn.
Niet eer. Niet eer...!

JAN H. EEKHOUT

„De groote onbekende van den Stillen Oceaan"

(Van onzen medewerker buitenland)

NADAT op 10 Maart van dit jaar Japansche marinesoldaten op Boeka, het meest Noordelijk gelegen eiland van den Salomons-archipel, geland waren en hierdoor een aanvang was gemaakt met een operatie, welke na verloop van tijd zou leiden tot de bezetting van de in strategisch opzicht voornaamste punten in dit gebied van den Stillen Oceaan, ondernam de Amerikaansche marine tot tweemaal toe een poging om althans op dit zeefront aan Japan het initiatief te ontnemen en ging zij zelf tot den aanval over. Waarom deze belangstelling, juist voor de Salomonseilanden, welke gerekend kunnen worden tot de zeldzame gebieden, die totnogtoe door de Westersche civilisatie vrijwel onberoerd gebleven waren? Omdat men in Anglo-Amerikaansche kringen nog zou meenen, dat op deze, tot 1914 aan Duitschland toebehoorende mandaatseilanden van Australië zich tòch de goudmijnen van koning Salomon zouden bevinden, zooals de oorspronkelijke ontdekker het eeuwen geleden geloofde? Zelfs al ware dit zoo, het zou vermoedelijk niet de reden zijn tot dergelijke gewaagde ondernemingen, want ook in Engeland en Amerika is men, nolens volens, tot de ontdekking gekomen, dat de wereld meer dan goud alleen behoeft om haar blinkend aanzien te bewaren. Waarschijnlijker is, dat deze pogingen juist dáár werden ondernomen, omdat de beheersching der randposities van de Koraalzee door Japan een gevaarlijke bedreiging van de Noordelijke flank der verbinding tusschen Australië en de Ver. Staten beteekent, terwijl, tegenovergesteld, deze punten na een eventueele Amerikaansch-Engelsche herovering, zich bij uitstek gunstig zouden leenen voor verdere acties in den Bismarck-archipel en naar het bedreigde Nieuw-Guinea, de Japansche uitvalspoort naar Australië. Daarnaast zal het verlangen in Amerikaansche marinekringen, die, na de verpletterende nederlagen in den strijd tegen het zoozeer verachte Japan, in eigen en anderer oogen belangrijk in aanzien zijn gedaald, naar een overwinning om aldus het geschokte prestige weer wat op peil te kunnen brengen, ook zijn invloed wel hebben doen gelden. En vooral, nadat Amerika zich enkele der Aleoeten, belangrijke schakels in den verbindingsweg met de Sovjet-Unie, door Japan liet ontfutselen, dringt het verlangen eindelijk ook eens te kunnen zeggen: „Hier waren wij het, die het initiatief tot den aanval namen!" meer dan ooit naar voren.

Intusschen zal er aan Anglo-Amerikaanschen kant niet veel reden zijn om met vreugde terug te zien op den eersten zeeslag, welke op 6 en 7 Mei van dit jaar in deze wateren plaatsvond. Doordat de slag juist samenviel met de groote Duitsche overwinningen op het Krimschiereiland, en de strijd aan het Oostelijk front daarna onze aandacht bleef vasthouden, werd aan dezen zeeslag minder opmerkzaamheid gewijd dan onder andere omstandigheden zeer zeker het geval zou zijn geweest. We releveeren daarom, dat het gecombineerde optreden den Anglo-Amerikaanschen zeemachten kwam te staan op het verlies van twee slagschepen, een vliegtuigmoederschip, benevens een aantal kruisers en andere kleinere eenheden. Japan daarentegen verloor in deze botsing, die opnieuw bewees welk een machtig wapen het torpedovliegtuig is, slechts een vliegkampschip en een aantal vliegtuigen. Wat niet wegneemt, dat de Amerikaansche pers haar lezers trachtte te suggereeren, dat de geallieerden hier een belangrijke overwinning hadden behaald. In werkelijkheid kon tegenover dit groote verlies aan materiaal zelfs geen enkel strategisch succes worden geboekt. Immers het gelukte niet de Japanners uit hun posities te verdrijven.

Omtrent den tweeden zeeslag, de „zeeslag bij de Salomonseilanden", die in de laatste dagen van Augustus nog werd gevolgd door een tweeden zeeslag van dien naam, waaromtrent thans echter nog geen details bekend zijn, vernamen wij uit een door het Japansche marinehoofdkwartier gepubliceerd communiqué, dat de geallieerden niet minder dan 35 schepen, waaronder een aantal transportvaartuigen, verloren. Japansche verliezen werden niet bekend gemaakt, terwijl voorts mag worden aangenomen, dat de Amerikanen erin slaagden op eenige eilanden landingen uit te voeren, waarna het den Japanners ondanks heftige tegenaanvallen nog niet gelukte het verloren terrein te heroveren. In hoeverre de Amerikanen, die ver van hun bases opereeren,

(vervolg op blz. 14)

Bij een kunsttentoonstelling

Gemis aan dynamiek en heroiek

De tentoonstelling van Nederlandsche Beeldende Kunst, georganiseerd door de afdeeling „Hulpwerk Beeldende Kunst" van den Nederlandschen Volksdienst in samenwerking met de Nederlandsche Kultuurkamer en ondergebracht in het Rijksmuseum te Amsterdam, heeft heel wat pennen in beweging gezet. Terecht heeft de nationaalsocialistische pers in haar kritieken, den opzet en de uitvoering van de expositie staatsbedeeling, waarvan wij opgelaakt, den opzet, omdat hier aan een vorm van demokratische staatsbedeeling, waarvan wij hoopten, dat zij ter ziele zou zijn, nieuw leven wordt gegeven; de uitvoering, omdat deze tentoonstelling, ondanks het feit, dat slechts één derde van de ingezonden schilderijen werd aanvaard, een dergelijke verzameling prullaria is, dat de scheppers van de weinige werkelijk **goede** stukken, die zich eronder bevinden, het recht hebben zich ervoor te schamen, dat hùn produkten hier zijn verzeild geraakt. Desniettemin mogen wij den organisator om tenminste één reden dankbaar zijn, dat hij de kladstukken, die hem werden toegezonden, niet onder de korenmaat eener kultureele preutschheid heeft verborgen gehouden, maar ze koenweg aan de openbaarheid heeft prijsgegeven: **het Nederlandsche volk heeft nu een blik kunnen werpen in zijn eigen ziel.**

Men zegt, dat de tentoonstelling goed bezocht is. Dat verheugt ons, want indien de gemiddelde èchte Nederlander, die zijn verbaasde blikken langs dit uitdragersgoed liet dwalen, nog een greintje besef heeft gehad van de volksrepresentatieve waarde der kunst, dan moet hij zich bij het zien van al die tentoongestelde banaliteit, lamlendigheid, zoetsappigheid, voosheid en decadentie wel met afschuw hebben afgewend van ... zichzelf. Want deze chaotische collectie **Nederlandsche** beeldende kunst, gespeend, maar dan ook voor 100 pct, van iedere grootschheid, van iedere dynamiek, van iedere heroïek, ja zelfs van elk streven daarnaar, geeft zoo duidelijk weer wat er.... niet leeft in het Nederlandsche volk.

Wij maken sinds drie jaar een oorlog door, die Europa, die de wereld aantast in haar sterkst-vermeende fundamenten, een oorlog, die ook als een schroeiende vlam over Nederland is gegaan — maar een starend jongetje tusschen Rotterdamsch puin is de eenige weerklank die hij in de Nederlandsche schildersharten vond.

En meen niet, dat de Nederlandsche beeldende kunstenaar slechts de openbaring van dézen tijd niet verstaat: ook het verleden is in hem doodgegaan. Mocht al in onze letterkunde een kortdurende hausse ontstaan in onwaarachtige, want niet-doorvoelde en slecht geschreven „vaderlandsche geschiedenis"-boeken, zgn. nationale en Oranjeliteratuur — de schilderkunst is er zelfs niet in geslaagd dàt te bereiken.

Van de 903 tentoongestelde werken zijn er hoogstens drie, waarin iets lééft, waarin men verborgen kracht meent te bespeuren. De overige 900 zijn dood of zij slapen: droomerige plekjes in oude steden: oude mannen en oude vrouwenkoppen, of jonge meisjes en jongensportretten — stil, kwijnend, lusteloos, pensif; kleine bootjes op kabbelende watertjes of schilderachtige bruggetjes over mijmerende grachtjes; stillevens — wat een woord voor dezen tijd!; interieurs, exterieurs, geveltjes, haventjes, landschapjes, „schaftuurtjes" (en waarachtig, ook nog twee doeken, waarin het lied van den arbeid zingt!) en opnieuw vaasjes en vischjes en oude mannen en slapende jonkvrouwen en verstarde boeren- of visscherskoppen en verlaten straten of besneeuwde velden, snoezige vennetjes en bloeiende weitjes — maar alles één eindelooze manifestatie van levensafkeer, passieloosheid, krachtsgemis en miskenning van der tijden dynamiek en heroïek.

Geschrokken moet de Nederlander zijn, die in deze tentoonstelling zichzelf en zijn volk herkende, wetende, dat de kunst steeds vertolkt wat er ... leeft ... in een volk.

Wie, die deze expositie zag, durft er nog te twijfelen aan de snelle noodzaak van een revolutie-van-onderaf?

L.

DE TENTOONSTELLING „HULPWERK BEELDENDE KUNST",
die tot 1 September in het Rijksmuseum was te bezichtigen, bracht ons, naast enkele schaarsche uitingen van gezonden kunstzin, zooals b.v. (links) „Stadsgezicht Den Bosch" van Corry Bernsen en „Portret" van Dr. Ir. W. Wudich, een stortvloed van onbenulligheden, wanstalterij, zielloze popperigheid, maakwerk, smakeloosheid en H.B.S.-achtig dilettantisme. Voorbeelden daarvan zijn o.a. „De H. Martinus en de bedelaar" van J. Kamps—Vijlen en „Viaduct" van T. O. Stiphout.

KURT HERWARTH BALL:

En tòch Revolutie-van-boven!

In nr. 157 van „De Misthoorn" is stelling genomen ten aanzien van mijn opstel „De onzichtbare Revolutie" in de „Deutsche Ztg. i. d. N.", in het bijzonder wat het begrip revolutie van boven-af" betreft.

Kurt Herwarth Ball schrijft ons:

Ik ben u dankbaar, dat gij mij gelegenheid geeft tot eenige uiteenzettingen mijnerzijds — niet om met u, kameraden, den degen te kruisen, want tenslotte willen wij niet tegen, doch mèt u strijden. Het gaat bij deze zware en groote worsteling tenslotte niet om de begrippen — met begrippen placht het verleden gelukkig te zijn — maar om de grootsche idee van het uiteindelijke Rijk der Germanen en zijn vervulling door onze lichamen en zielen.

Om dit Rijk gaat het; om dit Rijk te verwezenlijken is de, revolutie van onzen tijd uitgebroken, en ofschoon haar eigen kracht groot genoeg is, willen wij toch steeds bekennen, dat wij dezen tijd niet eerder als afgesloten beschouwen, voordat de Germaansche revolutie voltooid is. Wij, dat beteekent nu eenmaal al diegenen, die slechts dit eene doel kennen. Europa de laatste en definitieve vrijheid van leven en de erkenning van zijn kultureele scheppingen te geven. Dat dit alleen onder leiding van de Germaansche levensidee kan geschieden, hebben de afgeloopen drie jaren genoegzaam bewezen.

Het gaat veeleer nog om den weg, dien deze revolutie in de niet-Duitsche Germaansche landen neemt, en wanneer ik in dit verband van den „revolutie van boven" gesproken heb, dan was daarmee het volgende bedoeld: Onder de huidige omstandigheden is het wel in de allerlaatste plaats hier in Nederland mogelijk een „werkelijke revolutie" te maken, een revolutie, die de „ontplooiïng, de uitbarsting, het geweld" is, waarmede de menschen, die naar het nieuwe, het onvermijdelijk komende, streven, de macht en wel op straat, veroveren. Hier in Nederland, dat eens de politieke „voorkamer van Engeland" was en nu het voorterrein moet zijn van den militairen en wereldbeschouwelijken eindstrijd is een „revolutie van onderen", dus in den vorm van straatgevechten, vergaderingsdebatten, enz. niet mogelijk. Dit gebied is in de eerste plaats oorlogszône, en de menschen die er leven moeten zich schikken naar de wetten die er heerschen.

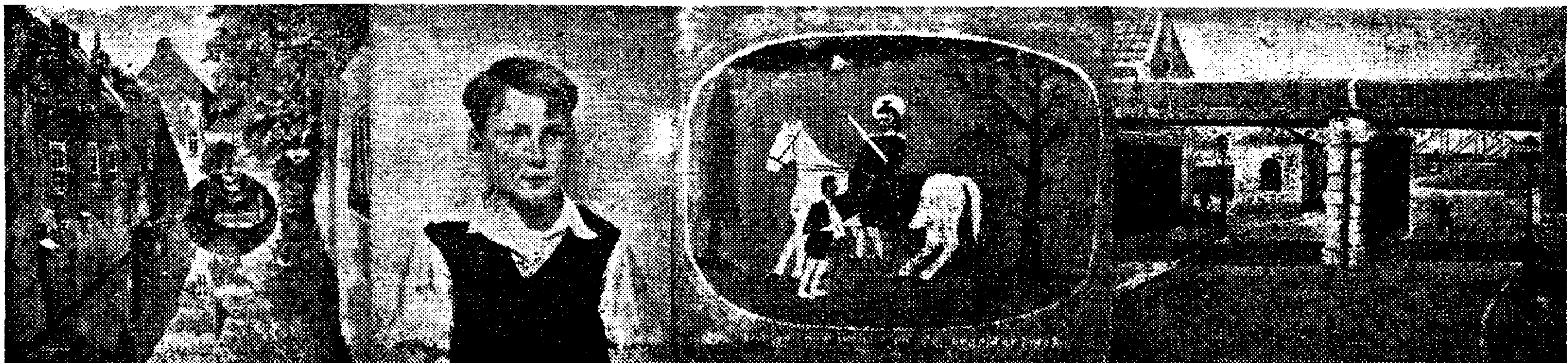
Maar ook in een anderen gedachtengang heeft het begrip „revolutie van boven" bestaansrecht: De vroegere geestelijke leiders van het Nederlandsche volk zijn afgetreden — vrijwillig of niet, dat doet er niet toe — en in hun plaats zijn de mannen der nieuwe idee gekomen, van wie het er ook niet toe doet, of zij er door parlementaire verkiezingen of door andere omstandigheden gekomen zijn: ze zijn er in ieder geval. Daarmee heeft de numerieke minderheid de macht in handen genomen; de tijd van een verbitterden strijd om de machtsposities in overeenstemming met de parlementair-demokratische spelregels, zooals wij dien in Duitschland tot het laatst moesten doorstaan, kon in Nederland worden overgeslagen — in de ontwikkeling der dingen uitgespaard. Desniettemin blijft revolutie toch revolutie, en zij wordt nog steeds, ook in Nederland geboren in diegenen, die de wil zijn tot het nieuwe, tot het Germaansche Rijk namelijk, die „polsslag en hartklop, stuwing en bruising van krachten" zijn, zij wordt geboren, ook hier, uit de „worsteling van verlangens en hartstochten". Alleen het is de minderheid, die door het lot op het podium is geplaatst, als gevolg van de huidige omstandigheden niet mogelijk te strijden, om de zielen van hen, die nog aan den kant staan en waartusschen zij, die in hun onmacht voor het nieuwe moesten wijken, als heimelijke priesters van het verleden kunnen rondscharrelen. De minderheid moet nu een „revolutie van boven" doorvoeren; een andere weg is niet denkbaar.

Maar zooals gezegd, dat zijn slechts woorden en begrippen, het zijn slechts omschrijvingen, verduidelijkingen van gegeven feiten. Dat het Nederlandsche volk dén weg wil gaan, dien het Germaansche lot hem heeft gewezen, bewijzen de namen der dooden, die ginds in het Oosten stierven — voor de **Heimat aan Waal en Maas en IJsel. Het is die jeugd — die het Germaansche Rijk met een innerlijk oog doorschouwt — het nog grenzenlooze, het nog ongevormde en toch levend aanwezige Germaansche Rijk. En deze jeugd marcheert, wanneer wij goed toezien, över de massa van het volk heen, steeds weer nieuwe kameraden tot zich trekkend — nòg is zij niet de levende polsslag der volksgemeenschap, maar eenmaal zal zij het zijn!**

Niemand kan zich tenslotte afwenden en tegenover de natuurlijke ontwikkeling plaatsen, en dat is het Germaansche Rijk, de gemeenschap aller Germaansche volken.

Gelooft mij, juist wij. Duitsche nationaalsocialisten, peilen de zwaarte van de worsteling om de wederopwekking van de ziel der Nederlandsche volksgemeenschap. En daarom willen wij graag en met alle krachten naast u staan. Ons is deze opdracht, die bevel gegeven — en een bevel moet worden uitgevoerd! Ons doel is voor onze oogen uit den schoot der tijden opgegroeid naar de lichtende hoogte het Germaansche Rijk. Wanneer wij een enkele generatie van Germaansche menschen, bereiken, wat voor ons honderd geslachten hebben nagestreefd, die inderdaad ook al menig hindernis uit den weg ruimden, dan mogen wij ons een door het lot uitverkoren geslacht noemen.

Het spreekt vanzelf, dat wij den schrijver gaarne in de gelegenheid hebben gesteld, zijn standpunt nogmaals te verduidelijken. Wij meenen echter niet, dat daardoor nieuwe gezichtspunten zijn verkregen. Slechts willen wij opmerken, dat de kenmerken van een revolutie van onderen-af naar onze opvatting niet per sé zijn gelegen in straatgevechten en vergaderingsdebatten, maar in de bewustwording van het volk. Van een doordruppelingsproces van boven naar beneden stellen wij ons in dit verband niet veel voor. En nog een opmerking: laten wij voorzichtig zijn met het gebruik van het woord lot. Wij kunnen tenslotte àlles wel het lot in de schoenen schuiven, gelijk de Calvinisten den Heere betichten van de vallende musschen. Maar ten aanzien van eenvoudige bestuursmaatregelen, verordeningen en benoemingen (en bestaat niet de revolutie-van-boven juist daaruit?) stappen wij uit onze verheven overgave aan het groote Schicksal in de nuchtere werkelijkheid van allen dag. En dan moeten wij goed oppassen, dat wij de grenzen tusschen „revolutie" en dictatuur niet overschrijden. Waarmee deze discussie gevoegelijk gesloten kan worden, omdat ook wij de daad stellen boven het begrip.

DIEPPE (Das Reich)
Churchill: „Ha, ha, ha, het was maar een grap!"

„But Mr. Cohen! U hebt de duurste hut op het schip gereserveerd!" (Lustige Blätter)
„Nah, nah, Mr. Cap' - op wat zullen U-booten schieten - op schip of óp reddingboot?"

De hond, die een haantje had gestolen (Tout et tout)

BRIEVEN VAN DEN JORDANER

Koelies van den Noordoostpolder

De bekende Amsterdamsche auteur G. P. Smis, schrijver van vele boeken over het Jordaansche leven en wellicht nog meer bekend als radio-spreker, zal voor ons blad een serie schetsen gaan verzorgen, waarin hij ons zal verhalen van het lief en leed van het volk, zooals hij dat leert kennen. Ook brieven, die hij naar aanleiding van zijn publicaties bij tientallen ontvangt, zullen nu en dan behandeld worden.

EEN DEZER DAGEN heb ik bezoek gehad van drie werkers uit den Noord-Oost-polder en ik meen er goed aan te doen ons gesprek onder de aandacht van de lezers van „De Misthoorn" te brengen. Drie stoere kerels, Nederlandsche arbeiders, vertelden mij van hun leed en strijd. Machtelooze woede lag in hun woorden. „Wij zijn ten einde raad kameraad," riepen zij uit, „wij willen werken, dat bewijzen we, wij zijn geen saboteurs. Maar dan hebben wij toch recht op een behoorlijk loon?".

Een stoere gebruinde kop met twee open blauwe oogen kijkt mij aan. „Natuurlijk," knik ik. Er komt een zachte glans in den zooeven nog felwoedenden blik. Langzaam maar zeker ontdooit het verharde gemoed.

„Joa, je mag het gerust wel weite, we saaie teuge mekoar; wat motte me nou faatelik baai die foddejaud doen ..Jè, je neimt 't ons toch niet kwoalik, want we staute toch seikir auferal ons kop. Baai 't minste en geringste, dat me faur ons recht op komme, kraag je metein te antwaurd: dèn goai je moar noa Duisland. Niet dat ik doar teuge op sie haur, want fèn maan porsie.... Se hebbe 't hier steis aufir de Duitsirs, moar die betoale teminste nog 'n behaurlik laun...."

Terwijl Louw aan het woord is en steeds maar verder vertelt, is het of ik zijn leven méébeleef.

Ik zie, hoe de duisternis zich over de geweldige vlakte, door stoere Germanen ontrukt aan de zee, heeft uitgesponnen. Ik zie in den blauwen gloed van de maan de houten barakken als donkere schaduwen....

„Goa ferdir, Louw!"

Mijn kameraad verteit verder. Dan hoor ik den wind klagen en jammeren, ik zie hoe hij bijwijlen zijn hartstochtelijke woede botviert op die houten loodsen, waarin de werkers, die van her en der zijn gekomen om het land in kultuur te brengen, op hun stroozakken liggen uitgestrekt.... Al die gezichten, waarop de ellende en de bitterheid staat gegrift.... Ook zij luisteren naar het weemoedige lied van den wind en 't is hun aan te zien, dat ze met hun gedachten vertoeven bij hen, die hun dierbaar zijn. Zoo rusten de werkers van de zwarte aarde uit van hun zware dagtaak; als straks het koren op de akkers rijpt, ziet heel het volk de vruchten van hùn werk. Maar hoe bitter slecht wordt die prestatie beloond.... Hoe wordt de vreugde van hun arbeid vergald.... Louw's harde stem openbaart mij de schrijnende werkelijkheid van dit arbeidersleven:

„Leife we doarfaur op 'n onbewaund aailand! Saan we doarfaur ferstauke fèn allis, wat 't stadsleife ons biedt? 's Oafis gein licht, gein stukkie mesiek.... Jè, in saun brokkie keit sit sau'n halfe blanse op 'n brok sietoar te pingele. Moar doar mot je dèn nog 'n baasie faur geife, as intrei. Noa 'n heile dag fèn ploetere op 'n rotte strauisak en 's morregis je wasse ondir 'n oakelig pompie.... En dèn goan we as we die poar sneitjis braud in ons kroag hebbe sitte, noa de put. Je mos 't moar is kènne sien. Mit onse blaute paute in 't woatir. Loarse houwe se hier niet op noa.... Joa, sie je, dat haurt nou allegoar baai 't leife.... nou ja, loat 'k me moar net as jaai 't daur de roadiejauw saai, de swarte soldoat noeme. Fertel jaai ons nou is, woarom mot dat nou allegoar sau?"

„Joa, wat sèl 'k...."

„Seg jaai moar noppis, loat ik 't moar segge, of liefir froage.... Saan dat nou de geneugde fèn de nieuwe taad? Is dat de freugde fèn de arrebaad? Saan we niet fol goeie moed noa de Austpoldir getrokke, in de haalige aufirtuiging, dat as je je inset faur je follik en foadirland, dat je niet allein 'n minswoardig bestoan, moar auk laun noa prestoasie sau ontfange?"

Ja, ik begrijp Louw. Hij heeft gelijk, alles en alles is voor deze menschen een teleurstelling geworden. Dat is geen loon, dat is nog minder dan een jodenfooi!

Werken deze menschen soms niet?

Gij zult werken en in het zweet uws aanschijns uw brood verdienen. Beulen kan je het noemen! Met hun bloote voeten in het brakke water, want laarzen, dat hebben we gehoord van Louw, die houden ze er in den Noord-Oost-polder niet op na....

„Weis nou 's eirlik, Freik, of je nou faur of teuge de nieuwe taad bint, dat komt 'r gein loasirstroal op an; moar sau jaai nou fèn ses of acht harde geuldis in de weik 'r kenne komme? Jè, je mot maan niet reikene, ik bin putboas, kom nog wel an feirtien blikke, moar dat is toch seikir in deise taad nog niks. Moar wat seg je d'r nou fèn, dat 'r baai ons ein was, die nul kommoa dertien geulde ofwel dertien heile sinte in de weik had ferdiend? En aufiral woar je komt, staut je je neus. Se segge gewaun, as 't je niet anstoat, sèlle we wel sorrege, dat je noa Duisland ken. We snappe 't netuurlik wel, sau wille se ons teuge Duisland opsette, we saan auk niet op ons achtirhaufd gefalle!"

U hoort het wat Louw ons vertelt: een uitzondering, die aan veertien harde guldens komt. Maar daarvoor staat hij dan ook met zijn bloote voeten in het brakke water; daarvoor ploetert hij zoo goed als zijn kameraden een heelen dag in den zwaren kleigrond; daarvoor brengen zij land, Nederlandschen bodem, in cultuur.

Is het niet een schande voor het heele Nederlandsche volk, dat zoo'n noodkreet uit den Noord-Oost-polder tot ons komt?

Wat kan dezen menschen tenslotte de voedselvoorziening nog schelen, wanneer zij zelf met hun gezinnen trots hun slavenarbeid, moeten verkommeren....?

„Waai leife as poariejoas, Freik."

Ja, zij leven als paria's en dat, zooals Louw zegt, terwijl men een **nieuwen tijd** bezingt, van de daken verkondigt, dat de **nieuwe dageraad** zich baanbreekt....!

Die kerels daar in die houten keten ballen in machtelooze woede hun eeltknuisten. Zij wanen zich verloren en vloeken en zuchtend wenschen zij, dat het water maar zoo hoog moge komen, dat het hun verlost.

Louw en zijn makkers staan op en vertrekken.

Bij de deur blijven ze nog even staan:

„Waai saan gein saboteurs, Freik, we wille werreke, moar loat se ons dèn 'n behaurlik laun geife. We hebbe toch auk recht om te leife, is 't niet sau..?" De deur dreunt dicht en ik voel me of ik in een dwangbuis zit...

Ik kan slechts dit zeggen: Laat iedereen zijn taak begrijpen. Wij, de predikers van den nieuwen tijd, wij willen immers, dat de groote tegenstellingen verdwijnen en dat ons volk weer gezond wordt. Laten wij dan niet schromen onzen vinger op de wonde plekken te leggen. Laten wij beginnen met den Noord-Oost-polder.

Woord en wederwoord

Zweedsche eenheid - maar geen Europeesch applaus

Het onderstaande artikeltje troffen wij aan in het Zweedsche blad „Göteborgs Morgenpost":

De Zweedsche sociaaldemokratie is sinds 1933 een merkwaardige instelling.

Volgens haar program is deze partij nog steeds een anti-militaristische, anti-kerkelijke, anti-monarchistische en anti-kapitalistische klassenstrijdpartij. De theorie is marxistisch en de internationale is het strijdlied der partij.

Nochtans loont het niet de moeite met de sociaaldemokratie te redetwisten aan de hand van citaten uit haar program. De sociaaldemokratie is een „dynamische" massapartij geworden, die zich, om haar program überhaupt niet meer bekommert. Het beste is de Zweedsche sociaaldemokratie te karakteriseeren door te zeggen, dat zij op een vage kopie van het Duitsche nationaalsocialisme lijkt.

De principieel anti-nazistische instelling van groote kringen der arbeiders heeft daarbij slechts weinig te beteekenen. De meeste Zweedsche arbeiders zouden waarschijnlijk in Duitschland zeer verbaasd zijn, wanneer zij zagen, hoe hun partij een Duitsch voorbeeld tot in de kleinste bijzonderheden heeft nagevolgd, terwijl ze het tegelijk van de hand wijst. Een nazi-systeem in Zweden in te voeren is dientengevolge totaal overbodig. De Zweedsche sociaaldemokratische partij is juist de Zweedsche nationaalsocialistische eenheids- en staatspartij, zooals men zich die voorstelt — de Duitsche theorie op Zweedschen bodem overgeplant.

Men deelt nu mede, dat de 17.500 leden van het Zweedsch Verbond van Onderofficieren van plan zijn zich bij de landelijke organisatie aan te sluiten. „Social-Demokraten" jubelt hierover in een vierkolomsartikel en „Svensk Underbefälstidning" behandelt de zaak als hoofdartikel.

Zoo ver zijn we dus gekomen. Wat zeggen de oude anti-militaristen over zoo'n fantastische ontwikkeling? Hoe lang is het geleden, dat de „ronselaar" in de uniform van sergeant-majoor de meest gehate vertegenwoordiger van het militarisme en de reactionaire onderdrukking was?

Na de verkiezingsoverwinning van het nazisme in Maart 1933 beleefde men in Duitschland iets merkwaardigs: de eene partij na de andere ontbond zichzelf, de eene organisatie na de andere sloot zich vrijwillig bij het nationaalsocialisme aan, de reus Gluff-Gluff *) slokte ze allen op, vrienden zoowel als vijanden.

Gebeurt hetzelfde tegenwoordig ook niet bij ons? Als de sociaaldemokratie het Verbond van Onderofficieren heeft opgeslokt, kan zij de anderen evengoed opslokken: de generaals, de bankdirekteuren en de hoogere ambtenaren. Wij zijn reeds ver gekomen op den weg naar een eenige Zweedsche staatspartij.

Het lijkt ons zoo, dat de Zweden er nog trotsch op gaan óók, dat zij elkaar zand in de oogen strooien. W i j voor ons hebben maar liever een eenheidspartij, welker politiek n i e t in strijd is met haar beginselen. En bovendien: de Zweden mogen dan al — wel wat laat, overigens — tot het besef komen, dat er zooiets als een nationale eenheid kan bestaan (jawèl, onder sociaaldemokratische (beteekende dat niet eenmaal internationaal-marxistische?) leiding!), de ontwikkeling der laatste twee jaar vergt, dat óók Zweden zich inschakelt in de Germaansche of tenminste in de Europeesche eenheid. Want zonder de erkenning en aanvaarding van d i e eenheid beteekent de Zweedsche eenheid **niets, ja zij kan voor Europa zelfs tot een niet te onderschatten gevaar worden!**

*) Figuur uit de Zweedsche sprookjeswereld — Red. Mh.

Voor Volk en Vaderland: De Dietsche militie marcheert! Wij rekenen af!

De „Hollandsche Post" bracht ons onderstaande kantteekening, die ook in sommige Nederlandsche ooren geknoopt mag worden:

„Wanneer dit nummer zal verschijnen, zullen er alreeds vijf dagen verloopen zijn sinds den machtigen en onvergetelijken opmarsch onzer Dietsche Militie en Hulpbrigade door de Vlaamsche stede Brussel.

Onze lezers zullen ongetwijfeld reeds in „Volk en Staat" het hartversterkend relaas hebben gelezen van dezen éénig schoonen dag, en bij de tienduizenden die de straten omzoomden of aan den fieren tocht doorheen de straten deelnamen, zal dit glorierijke gebeuren hen reeds hebben doen bezinnen omtrent de diepere beteekenis van den marsch der twaalfduizend...

Voor onze volksgenooten echter, die nog steeds — het weze om gelijk welke reden — buiten onze rangen staan, is deze dag eveneens een onderwerp geweest tot vergenoegen. Alle Nederlandschtalige bladen hebben er in geestdriftige bewoordingen relaas over gebracht...."

Aldus „De Nationaal Socialist", Orgaan der Eenheidsbeweging van het V.N.V., Beheer in de Omwentelingstraat te Brussel — hony soit qui mal y pense — in zijn nummer van 18 Juli l.l. Aangezien wij ons nog niet op het hartversterkend relaas van den onvergetelijken opmarsch der Dietsche Militie en Hulpbrigade hadden bezonnen en ons ook de diepere beteekenis ervan tot dusver ontgaan was en wij er bovendien nog niet in geestdriftige bewoordingen een relaas van hadden gebracht, herstellen wij hierbij dit onvergeeflijk verzuim, door nog eenige citaten uit het desbetreffende nummer te vermelden.

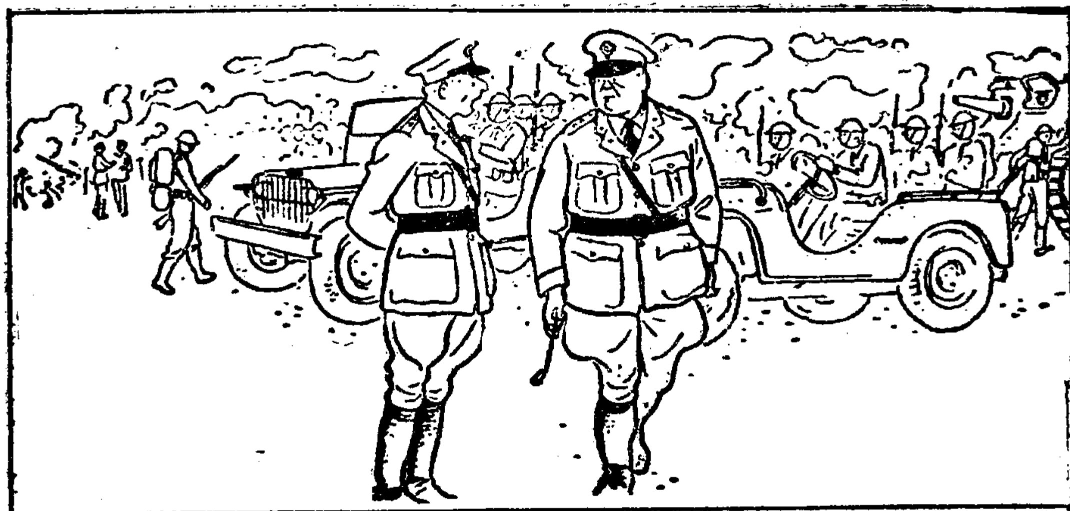
„....En wanneer er dan nog één is, die meent te mogen beweren dat de eenheidsbeweging niet als ernstig is op te nemen, dan antwoorden wij hem: Armzielig en klein-benepen **menschje,** de Eenheidsbeweging is **vanaf heden de kracht** in dit Land, die voor haar deel de toekomst zal bepalen met of zonder U! En wanneer gij dit nog niet ziet dan zijt gij ofwel een onverbeterlijken en zwakzinnigen „intelectueel" ofwel een idioot!"

(Wij hebben inmiddels een psychiater geconsulteerd, doch weten nog niet zeker, of wij tot de categorie der „zwakzinnige intellecgorie der „zwakzinnige intelectueelen" dan wel tot de onverbeterlijke idioten behooren. De uitslag zal worden bekend gemaakt, zoodra de Eenheidsbeweging de toekomst bepaald heeft.)

„**Wij zijn de macht!** Wij schreven het reeds in den aanvang van dit artikel, dat wij de menschen werkelijk beklagen, die nu nog meenen dat zij de eenheidsbeweging met eenen superieuren glimlach kunnen voorbijgaan.

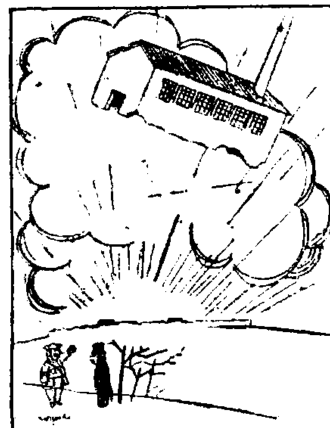
....En ook dat moet onze doorbraakmarsch ons leeren: **Meedoogenloos hard** te zijn en als ijzeren soldaten in dienst van ons volk, deze „slijmeringen" onder de zware hielen onzer laarzen te vertrappen. Niemand houdt ons nog tegen, noch met list, noch met leugens, noch met liefdoenerij. Soldaten zijn hard en zwichten niet! Voor niets en niemand! Voor volk en vaderland: De Dietsche Militie marcheert!"

Het is in ieder geval goed, dat „De Nationaal Socialist" nu eens ondubbelzinnig heeft uitgesproken, wie er hier in Europa nu eigenlijk De Macht heeft en welk lot de glimlachende voorbijgangers onder de hielen der V.N.V.-laarzen te wachten staat. Men zij gewaarschuwd!!!

(Esquire)

„Als we een uur vroeger aanvallen, komen we nog in 't avondblad."

(Ecco)

„Dat is een vliegtuigfabriek."

„Ja, dat zie ik!"

Achilles: „Wij hebben tenminste nog om de schoone Helena gevochten .... maar dat de Engelschen zich voor zoo'n vent druk maken!" (Ecco)

„This is the B.B.C. Home Service. Here is the News. — Vijandelijke vliegtuigen wierpen in den afgeloopen nacht boven Schotland een bom duiten neer. Er zijn 11 dooden en 33 gewonden te betreuren." (Ecco)

„En daar staat onze zandzak tegen brandbommen." (Colliers)

Het U-boot gevaar voor de Amerikaansche kust. (Simplicissimus)

„Just look, honey, hoe die U-booten zich hier verdringen!"

„Johnny, die boot is nu toch werkelijk te oud. Daar kunnen we niet meer mee varen"

„Never mind, darling - dan leveren we hem aan Engeland en koopen voor het geld twee nieuwe!"

Belangrijk voor H.H. Burgemeesters en hen die 't willen worden

Kameraden, Edelachtbare Heeren,
„Er is onder de leden van het burgemeestersgilde heftige beroering verwekt door het ontijdig magistrale, resp. tijdig onmagistrale einde, dat onze Edelachtbare Kameraad, de Burgemeester van Apeldoorn heeft gevonden. Menig burgervaderlijk hart moet sneller geklopt hebben bij het vernemen van deze tijding. Want is het niet droef zoo plotseling uit den kring zijner gemeente te worden weggerukt — de gemeente, waar men zoo menig bitteruur en zoo menig vreugde-uur heeft verbracht/verbrast *). En dan nog te denken, dat deze gevallen burgemeester zoo'n èchte Nederlander was, in hart en nieren, ja, vooral in de nieren. Steeds heeft deze man ervoor gewaakt, dat de belangen van zijn Nederlandsche onderdanen, onverschillig van welk ras of geloof, beschermd werden tegen het opdringende barbaarsche Hunnendom. Daarom zeggen wij thans, aan zijn bestuurlijk doodsbed: „Lof zij u, gij dappere zoon van Dietschland! Lof zij u, den Besten onder de Beteren! Kip hebbe uw ziel!"

Wij spraken zooeven van de reactie, die het droeve verscheiden van Apeldoorns scheper en ganzenhoeder onder zijn E. A. Collega's heeft verwekt. Velen hunner grepen naar de Telefoon, en vonden daar nieuwe krachten. Anderen grepen naar de pen en daarna greep de Telefoon naar hun brieven. Zij openen een wereld van verlangen — verlangen naar iets beters, iets mooiers, iets schooners, verlangen naar een Hooglied der Daad. Maar laat ons met beide beenen op de werkelijkheid blijven staan. Ziehier wat de burgemeester van Kromme Kniedorp schrijft:

Weledelzeergeleerde Redactie!

Steeds lees ik met veel belangstelling en interesse Uw uitermate belangwekkend en interessant orgaan. De rake en treffende wijze, waarop gij wantoe- en misstanden in een helder licht en aan de kaak stelt, heeft mijn volle aandacht en opmerkzaamheid. Indien gij, w.e.z.g. Redactie met dezelfde vlijt en ijver uw werk in de komende toekomst ook verder zult blijven voortzetten, kunt u er van verzekerd zijn, dat er toch niets verandert. Maar dit terzijde.

Mijn schrijven bedoelt het volgende, te weten dit, namelijk:

Eenige dagen geleden belde mij de burgemeester van Dronkensloot, kam. Papelief, op, en vertelde het volgende, althans in woorden van gelijke strekking:

„Kameraad Plum, ik bel u maar even op, omdat ik iets geks gehoord heb. De burgemeester van Apeldoorn, een van de besten van ons soort, is ontslagen."

Natuurlijk was ik zeer verwonderd en verbaasd, zoodat ik uitriep:

„Wàt zeg je, Paap? Ontslagen? Een nieuwe burgemeester?"

„Jawel," zei Papelief, „maar dat is het ergste niet. Weet je waarom?"

„Nee," zei ik ronduit.

„Omdat hij met zijn vrouw bij een Israëliet en zijn vrouw ging dineeren," zei P.

„Wel," zei ik, „mag dat niet meer? Mag ik niet meer bij een lid van een ander kerkgenootschap dineeren? Wie heeft ons ooit gezegd, dat dat niet mocht? Heeft niet zelfs...."

„Precies," zei P., „we hangen aan een zijden draad. Onze positie wordt zoo onzeker als wàt. Maar het mooiste komt nog. Op een zeker moment onder het eten kwam er bezoek en de burgemeester wilde geen bezoek ontvangen, omdat 't geen ontvàngdag was. Maar omdat het bezoek er op stònd ontvangen te worden en erg opdringerig deed, ging de burgemeester met zijn vrouw den tuin in, waar het heel gezellig was, en ze gingen zelfs in 't kippenhok zitten, waar 't òòk gezellig was, omdat 't vol lag met levensmiddelen, die tòch niet meer in dat jodenhuis konden, omdat het daar nòg voller was? Intusschen was het bezoek binnengekomen en 't bleek een oficiéél bezoek te zijn, wat vervelend was, omdat de burgemeester incognito was. Het bezoek zag direct, dat er voor vier gedekt was en de Israëliet was maar met z'n beiden en toen vroeg het bezoek waar het bezoek was, en toen zei de Israëliet, dat het een luchtje schiep in den tuin, en toen vonden ze den burgemeester met zijn vrouw in 't kippenhok, wat natuurlijk sneu was. En daarom is de burgemeester ontslagen."

„Maar," riep ik uit, „mag een burgemeester dan in zijn eigen tijd in zijn eigen gemeente niet eens meer in den tuin in een kippenhok vluchten, als er ongewenscht bezoek komt? Heeft niet zelfs...?"

„Precies," zei Papelief, „maar nu hang ik op, want de drie minuten zijn om."

Naar aanleiding van het bovenstaande, hooggeachte redactie, zou ik u gaarne willen vragen:

A. Is het geoorloofd, dat een burgemeester, hoofd eener gemeente, bij zijn gemeenteleden gaat dineeren, zijn eigen bonnen meebrengende?

B. Is het geoorloofd, dat een burgemeester, hoofd eener gemeente, zich in den tuin, resp. in het kippenhok terugtrekt, indien hij ongewenscht bezoek wil ontloopen?

Uw antwoord, hooggeachte Redactie, zie ik met belangstelling en interesse tegemoet. Moge het bre de lagen van ons burgemeestersgilde een licht ten voet zijn!

Met gemeentelijken groet:
Jhr. R. U. M. Plum Pudding
burgemeester van Kromme Kniedorp

Tot zoover onze Edelachtbare briefschrijver. Wij hopen zijn vragen in volgend nummer van De Telefoon onzen juridischen Telefoonist, die met vacantie is, te doen beantwoorden.

Intusschen volgt hier nog de brief, burgemeester Jhr. K. A. P. van Rokkenswaay tot Billengraay ons zond:

Weledelen,

Lang heb ik in het duister rondgetast, maar toch was dat nog licht, vergeleken bij de onmetelijke somberheid des geestes, waarin thans ben neergesmakt. Want. Weledelen, waar moet het heen, als een burgemeester niet vrijelijk in zijn gemeente kan gaan en staan en zitten en zoo, waar hij wil. Nog afgezien van de dienstaal gelegenheden: er zijn toch o pretjes, waar zelfs een burgemeester niet buiten kan? Daarop eischen wij recht! Ik weet te spreken namens duizenden leden van ons gilde, wanneer ik vrijheid van beweging voor den burgemeester in zijn gemeente eisch! Steunt onzen eisch, wij kijken niet op een kwartje! *)

Hoogachtend,
Jhr. K. A. P. van Rokkenswaay tot Billengraay K. S. O.

In ons volgend nummer komen wij op deze zaak nader terug.

*) Giro 322600 — Red. Tel.

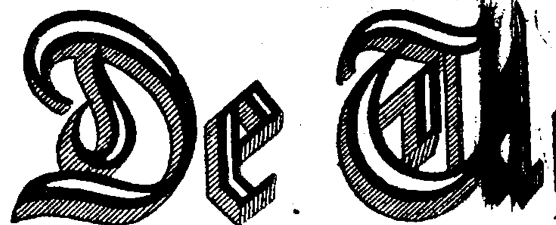
*) Doorhalen wat niet verlangd wordt.

Hoofdredacteur: Gerrit Stroopop, Leuterkerke; plaatsvervanger van den hoofdredacteur: Eli Krantenman; adviseerend hoofdredacteur: Sam Onderwijzer; secretaris van den hoofdredacteur: Maup Pennevoerder; adjudant van den hoofdredacteur: Julius Korporaal; chef van dienst: Harry Ossedrijver; eerste redacteur buitenland: Joseph Lopes de Vitos; tweede redacteur buitenland: Moos van Praag; eerste redacteur binnenland: Lou Waterman; tweede redacteur binnenland: Piet Jansen; eerste redacteur kunst: Sal Voorzanger; tweede redacteur kunst: Moritz Ballegooier; eerste redacteur financiën: Aron Goudeketting tweede redacteur financiën: Marcus Schijvendraaier; eerste redacteur geestelijk leven: Rabbi Mozes Hangjas; tweede redacteur geestelijk leven: Ds. K. W. A. K. Zalvertroost; eerste redacteur sport: Izaak Wegloop; tweede redacteur sport: David Knokker; eerste redacteur agrarisch leven: Benjamin Uienkruier; tweede redacteur agrarisch leven Levie Augurkiesman; eerste redactrice vrouwenrubriek Sara Soep; tweede redactrice vrouwenrubriek: Rache Vetklep; eerste redacteur ontspanningsrubriek: Ies Azijnman; tweede redacteur ontspanningsrubriek: Nathan Poepjes; fotoredacteur: Jacob Blitz

„WAAROM TOG AL DIE AGTERDEURTJENS?"

Toog hy op weg naar Europa, „steeds vond hy een agterdeurtjen, om op zyne schreden weer te keeren. zich zelven excuzeerend gelyk die gasten, welke den tandmeester ontvlieden." Ja, ja, zoo'n invasie was geen pretje tot 1942. Maar toen werd Canella Scheerjewegzeep gevonden, waardoor de zaken radicaal veranderden. Canella Scheerjewegzeep bevat RaceIneed, dat den moeilijksten opmarsch direct tot een snellen en succesvollen terugtocht maakt. Dank zij RaceIneed wordt iedere weerstand vermeden en luchtigjes kunt U Uw huid bergen!

HET MEEST GEPREZEN GROOTE DAGBLAD,
Uitgever: A. B. C. KOLDERT; Wnd.-Hoofdredacteur:

Gevleugelde w

Beter een vol hemd — dan een

Intra muros peccatur et extra

We don't want to fight, but, by
We've lost the ships, we've lost

Eppur si muove!
W. Churchill

Uit het dagboek van David Cohen

14)

Ik wensch je alle succes toe, David en denk ook aan je ouden leermeester, als 't je stoffelijk goedgaat. Ik help je aan groote kapitalen en er staat geschreven in het vierde deel van de Schulchan-Aruch, paragraaf 183: „Als een jood een Christen in den handel bedriegt en er komt een andere jood daarbij en helpt hem, dan moeten ze samen het gewin deelen."

Je oude leermeester,
Rebbe Samuel".

Deze brief heeft mij veel goed gedaan. Er stonden kostbare aanwijzingen in en ik heb ze opgevolgd. Ik schreef een allernederigst briefje naar directeur Meergeld en vroeg hem om excuus, dat ik getracht had, hem om den tuin te leiden. Tevens meldde ik hem, dat de zaak bleef bestaan en zelfs een grooten bloei tegemoet ging en dat het ons zou verheugen, als wij in de toekomst ook van hem onze bestellingen konden blijven betrekken. Ik deed er meteen een flinke bestelling bij, die ik per keerende post reeds ontving.

7 April 1901

Vandaag de schoonste dag van mijn leven. **Ik heb Meergeld gekocht.** Ik alleen heb het recht, om hem te ruïneeren. Heel zijn bedrijf en al zijn millioenen zullen mij eens toebehooren. Geen enkele jood mag zonder mijn toestemming zaken met hem doen en allen moeten zij erop uit zijn, om mij te helpen bij het bereiken van mijn doel.

Ik heb een half jaar lang niets in mijn dagboek geschreven, omdat de tijd mij ontbrak, maar nu vannacht wil ik weer eens een flink stuk schrijven. Onze zaak gaat schitterend, alhoewel de weduwe Goedejans en haar dochter er niet zo erg mee in hun schik zijn. Maar laat ik alles geregeld neerschrijven.

De eerste dag van de opening onzer zaak was een groot succes. Het hangt veel van de eerste dagen af. Komt er overwegend deftig publiek, dan voelen de gewone menschen zich niet op hun gemak en verlaten ijlings de zaak. En omgekeerd ook. Wij hadden het geluk, dat een deftig gezelschap onze eerste klanten was. Die hadden natuurlijk kennissen en recommandeerden onze gelegenheid. In het begin waren de dames Goedejans uitermate blij. Zij wisten niet, hoe zij mij hun dankbaarheid moesten betoonen. Zij gaven mij een salaris van 60 gulden in de maand. Mijn zaaltje liep in het begin niet erg. Maar ik had geduld. Op een avond kwam een jong paartje de groote zaal binnen. Het was tamelijk druk en weifelend liepen zij de bezette tafeltjes langs. Ik kreeg ze in het oog en stapte er op af. „Hier achter is nog een heel intiem zaaltje. Komt u maar eens mee." Ik voerde ze mijn heiligdom binnen en het meisje slaakte een kreet van verrukking. Oogenblikkelijk hadden zij zich in een hoekje genesteld, bestelden wat en maakten het zich gemakkelijk. Toen ik de bestelling gebracht had, trok ik mij heel bescheiden terug.

Bij de afrekening verdubbelde ik de prijzen. Ik kreeg nog een flinke fooi. Mijn eerste extraverdiensten had ik al weer binnen. Ik twijfelde niet, of de jonge man zou onder zijn kennissen wel reclame maken voor mijn zaaltje. En jawel, het duurde niet lang, of iederen avond kwamen er paartjes in mijn zaaltje. Oude heeren met heel jonge meisjes, die zich daar een paar uurtjes kwamen amuseeren. Ik bleef maar champagneflesschen aandragen en na een paar maanden had ik reeds een zuivere winst van meer dan dertien honderd gulden. Ik zorgde natuurlijk, dat ook de weduwe een flink aandeel kreeg. In het begin konden zij niet gelooven aan hun voorspoed.

„Als het zoo doorgaat", zei de weduwe een keer, „dan kunnen we in een jaar tijds onze geheele schuld aan uw vriend afdoen".

Ik temperde haar enthousiasme, door haar erop te wijzen, er dat in het contract stond, dat er tien jaar lang rente betaald moest worden van 4000 gulden, zoodat ze niet te vroeg moest juichen. Het was wel een teleurstelling voor haar, maar ik wees haar erop, dat mijn vriend toch ook een groot risico had geloopen, door zonder zakelijk onderpand haar zoo maar 4000 gulden te leenen. Zij moest er de rechtvaardigheid van inzien.

Maar toen mijn zaaltje steeds drukker werd, begonnen zij schijnbaar

lefoon

AD, waarin opgenomen „DE SLAAPMUTS"
teur: J. C. Draenkel-ing, Leuterkerke (N.-H.)

woorden

Jhr. Rokkenswaay tot Brillengraay

Horatius en Jhr. R. t. B.

! if we do,
we've lost the battle too!
Bekend Engelsch volksliedje

uitsche leger na den slag bij Dieppe

NANCIEN.

Het bestuur van de Ver. v.d. Effectenh. geridderd!

(Van onzen finantieelen Telefoonist)
Per eigen draad .

LONDON, 27 Aug. — De wijze waarop e Vereeniging voor den Effectenhandel ans de Amsterdamsche Beurs hanteert eeft de volle belangstelling van H. M.'s egeering. Het was een groot voorrecht oor Uw medewerker heden in audiëntie e worden ontvangen bij Z. Excellentie rof. Sherprandy. Placht vroeger de be-oeting tusschen een Excellentie en een ersmuskiet hoogstens „minzaam" te ijn, thans was deze allerhartelijkst, een uidelijk bewijs, dat de regeering te Lon-don het goed met ons voor heeft.

Z. Exc. wees mij nog eens nadrukkelijk op de groote propagandistische waarde die de Beurs heeft in dezen oorlog voor „Vrijheid en Zelfstandigheid van de klei-e naties." De (groote nazies begrijpen hier gelukkig niets van en dat is maar goed ook. Hoofdzaak voor Amsterdam is, dat men een vaste beurs houdt, speciaal voor specifiek Engelsche belangen als de Koninklijke en de Unielevers. Daarnaast is het gewenscht, die industrieën, waar-van overwegend Duitsche oriëntatie be-kend is, alv. Aku, een dalende tendenz blijven houden. Het gezegde „De Beurs heeft een fijnen neus" doet nog steeds opgeld en vooral de correspondenten van de provinciale pers hebben hier een schoone taak, daar de vaste tendenz voor deze echte „Oranje fondsen" veel ruimte laat voor het houden van flinke hetze-beschouwingen. Men zij echter voorzich-tig en schrijve b.v. nimmer dat de Beurs stijgt omdat de nazies Kon. **moeten** koo-pen ten einde de Roemeensche olie te betalen. Roemenië weigert n.l. betaling in marken. Dit laatste moet alleen fluisterend worden doorgegeven. Dat het bombardement van Keulen en de daarmede gepaard gaande verdwijning van deze plaats van de kaart een haussefactor is spreekt vanzelf. Echter schaadt ook hier overdrijving en hooger dan 5 à 8 punten per beurs gelieve men niet te gaan. Sensatie moet vermeden worden. De nazies moeten er geen erg in krijgen. Het beste is nu eens beginbeurs zwak te openen, dan weer bij laatbeurs van een vermoeidheid te spreken, maar toch gestaag naar boven te gaan. En mocht men argwaan gaan koesteren, wijs dan op de ruime geldcirculatie.

Z. Exc. deed hierna de verheugende mededeeling, dat het H. M. behaagd heeft een speciale „Sabotage Orde" in te stellen en wel in zilver en in goud. Hiervoor komen vooral in aanmerking zij die geestelijke sabotage plegen. Van directe sabotage, geweldplegingen, als b.v. te Rotterdam, gelieve men zich te onthouden. Zulks is thans nog te riskant. Geestelijke sabotage, d.w.z. verspreiden van geruchten, jongleeren met de Beurs als thans plaats heeft, het zoeken en uitleggen op toepasselijke wijze van bijbelteksten, het ontduiken en belachelijk maken van alle in het belang van de voedselvoorziening getroffen maatregelen en in het algemeen het „braef stanthouden" worde tot nader order onverpoosd voortgezet.

Ook in de toekomst kan het Bestuur van de Vereeniging voor den Effectenhandel op volledig support van H. M.'s Regeering rekenen, terwijl de heeren allen onder eervolle vermelding genoteerd werden voor de Sabotage Orde in goud.

ONSTERFELIJKE MUZE:

Een nieuw gedicht
van SAM BRILLESLIJPER,

Als eenig blad in Nederland zijn wij opnieuw in de gelegenheid onzen lezers een gedicht te brengen van onzen Israëlitischen volksgenoot, den bekenden heer S. Brilleslijper, die ons reeds zoo menigmaal vergaste met zijn wonderbare prestaties.

Dr. F. H. KLITTER JR.

God,
wat is het leven toch raar,
en ondragelijk zwaar
vol van vreemde verwik-
kelingen
en andere dingen,
waarvan jij noch ik
de zin kunt verstaan.
Mot
dat nu altijd maar zo verder gaan?
De ene dag holt de andere achterna.
Ik sta stamelend tegenover je pa
en vraag je hand.
Maar hij lacht arrogant
met een knersende stem
als een aflopende katrol,
o, o, wat heeft die man een lol,
omdat ik pas zeventien ben.

En hij begrijpt niet,
dat hij mijn leven
heeft genomen.
Nu, loop ik onder de bomen,
en 't is me om 't even
wat er geschiedt.
Straks klotsen de golven
van de gracht
zacht
boven mijn hoofd
samen.
Amen.

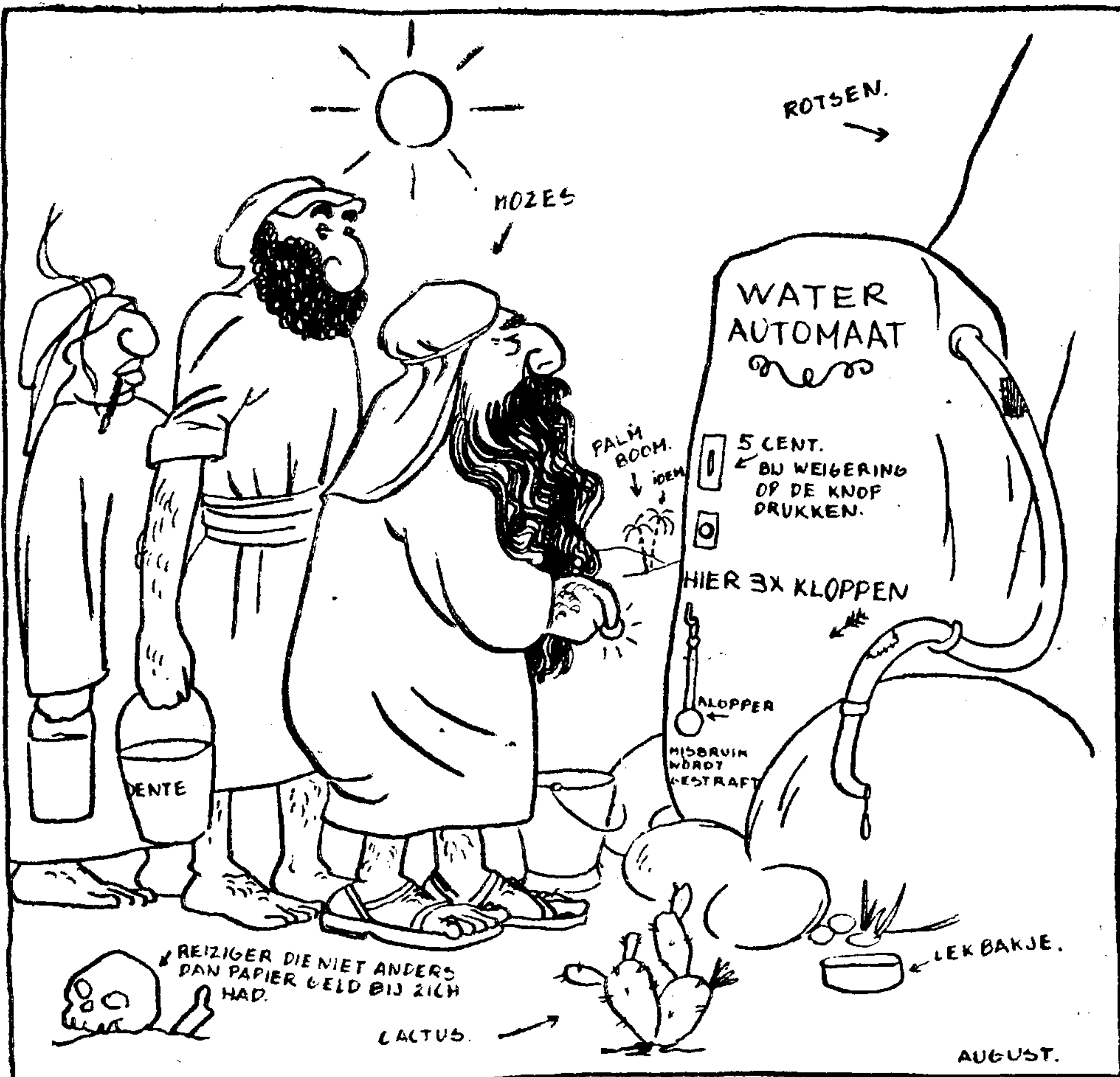
Rustpoos.

„Met twee-drie-negen-zes-acht?
Yes, darling, ik heb me bedacht.
Laten we maar wat tennissen gaan
op de Vondelparkbaan....
God,
wat is het leven toch raar
en ondragelijk zwaar.
Mot
dat nu altijd maar zo verder gaan?

SAM BRILLESLIJPER

De tekst van de week

MOZES IN DE WOESTIJN SIN

Toen nu het volk aldaar dorstte naar water, murmureerde het tegen Mozes en zei: „Waarom hebt gij ons nu uit Egypte laten optrekken, opdat gij mij en mijn kinderen en mijn vee van dorst deedt sterven?" Daarop riep Mozes den Heere aan en zei: „Wat zal ik dit volk doen? Het scheelt niet veel of ze gaan me steenigen." *) Toen zei de Heere tegen Mozes: „Verdwijn uit het gezicht van het volk, neem de oudste joden mee, pak je stok waarmee je op de rivier sloeg, in je hand en ga heen. Zie, ik zal daar voor je op de rots in Horeb staan **); je moet op de rots slaan, dan loopt het water eruit, en het volk kan drinken."

*) Noot v. d. vert.: Dit wordt tegenwoordig als volgt gezegd: „Hou me vast, of ik ga vechten."
**) Op de foto onzichtbaar.

iets te vermoeden van hetgeen zich daar afspeelde.

Moeder en dochter werden zeer gereserveerd ten opzichte van mij. Op zekeren dag, nu ongeveer twee maanden geleden, kwam de weduwe 's avonds laat op mijn kamer en begon vreeselijk te snikken. Ik vroeg wat er aan de hand was.

„Moet u dat nog vragen? Wat gebeurt er hier in mijn huis? Vanmiddag moest ik een boodschap doen in de stad en ik kwam een paar oude bekenden tegen. Ik liep op hen toe, om ze te begroeten, maar zij keerden met een vies gezicht hun hoofd af. Ik ging ze achterna en vroeg wat er aan de hand was. Maar de man zei: Menschen, die zulke huizen erop na houden, zijn geen omgang meer voor ons. Wat gebeurt er dan toch eigenlijk in dat zaaltje?"

Ik trachtte haar te kalmeeren.

„Kom, kom, vrouw Goedejans, zoo wereldwijs bent u toch wel, dat u dat weet." Maar dat was geen olie op de golven, doch olie op het vuur.

„Het is dus toch waar? Mijn huis is dus een publiek huis geworden? Daar zal oogenblikkelijk een einde aan komen. U verlaat op staanden voet dit huis en ik zal er weer een eerzaam eethuis van maken, al moet ik dan veel minder verdienen."

„U verbreekt dus ons contract?" vroeg ik kalm. „Geef dan meteen de vierduizend gulden mee."

Daar had zij niet op gerekend. Zij voelde, dat zij volkomen in mijn macht was. Als een oud vrouwtje verliet zij mijn kamer. Die zou voorloopig niet meer terugkomen. En dat is uitgekomen ook. Wel wordt zij verschrikkelijk mager en haar dochter lacht nooit meer. Maar ja, daar kan men in het zakenleven geen rekening mee houden. Misschien, dat ik hun een keer voorstel, om heel de zaak maar te koopen, dan kunnen zij rustig ergens gaan wonen.

Gisteren hebben zij voor de eerste maal rente betaald, zijnde tweehonderd gulden. Mijn kapitaal bedroeg gisteren 2500 gulden. Dat had ik bij elkaar gehaald door te beknibbelen op de leveranciers en door mijn maandsalaris, maar bovenal door mijn particuliere inkomsten van het zaaltje.

Ik had juist een paar dagen van te voren een brief van Rebbe Samuel gekregen dat 7 April de groote verkooping in de synagoge zou plaats hebben. Ik ging er vanmorgen dus heen met het resultaat, dat ik boven reeds schreef: ik heb Meergeld gekocht. Ik moest 2000 gulden aan de synagoge geven. Er waren meer liefhebbers voor Meergeld, maar rebbe Samuel hielp mij zeer goed, zoodat ik Meergeld kreeg.

De man is op het oogenblik een paar millioen waard en er is nog niet de minste kans, dat hij over den kop zal gaan. Maar des te mooier is de strijd tegen hem. Met behulp van de synagoge zal ik hem eronder krijgen en dat alles op een manier, dat geen buitenstaander kan merken, dat er iets ongeoorloofds gebeurt.

Ik heb een apart schrift aangelegd met aanteekeningen over Meergeld. Hij is op het oogenblik 37 jaar. Hij is getrouwd met een allerliefste vrouw en heeft twee kinderen: een jongen van 17 en een meisje van 16 jaar. Hij leeft uiterst solied en zijn vrouw ook. Voor zoover mij tot nog toe bekend is, tenminste. Zijn kinderen zijn echter ontzettend verwend en slaan een hoop geld kapot.

Ik denk er hard over, om ook in Amsterdam een chique gelegenheid te openen. Misschien kan ik er dan ook een roulette inbrengen.

10 April.

De weduwe heeft mij onder tranen gesmeekt, om toch op te houden met de verkeerde praktijken in haar huis. Zij ging er aan ten gronde. Ik heb de goede vrouw aan haar verstand gebracht, dat zij te kiezen had tusschen den bestaanden toestand of aflossing van de heele schuld. En wat antwoordde het schepsel? Dat zij geen rust zou hebben, voor er een einde aan dien toestand gemaakt was en of ik dan maar alle verdiensten wilde houden, tot de 4000 gulden met de 4000 gulden rente van tien jaar in mijn bezit was. Ik beloofde, dat ik daarover na zou denken.. Ik keek haar eens goed aan. Zij is dit laatste half jaar ontzettend oud en mager geworden. Het deed mij goed, dat zij zoo eerlijk en deugdzaam is. Op die manier heb ik misschien na anderhalf jaar een dikke 20.000 gulden.

(Wordt vervolgd)

EEN POLITIEK KLUCHTSPEL VAN DEZEN TIJD IN ZES TAFREELEN

III

door MARTIEN BEVERSLUIS

MEDEWERKENDEN:	
Hellebollegijs	De Ganzenhoeder
Oome Jan	Jan Jansen
Nieuwsgierige Aagje	Pietje Sekuur
Jan Hen	Piet Lat
Wijntje	Brave Hendrik
Trijntje	Bijdehante Ka
Vroolijke Frans	Hans Kijk in de Lucht
Houten Klaas	Ongeloovige Thomas
Manusje van Alles	Joris Goedbloed
Lange Lijs	Jan Salie
Magere Hein	Jan Rap
Zwarte Piet	Piet de Smeerpoets

Verlucht en afgewisseld door Duimelot met liedjes

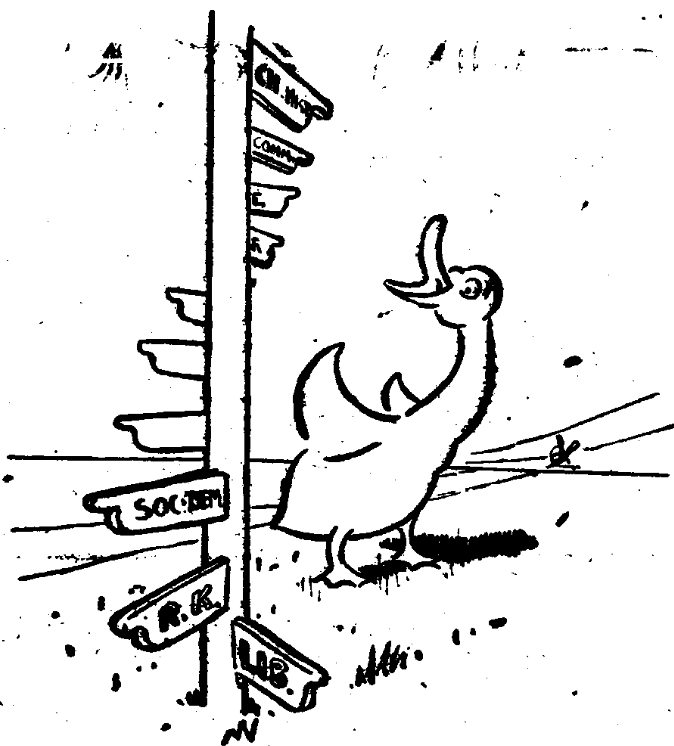
TUSSCHENSPEL

DUIMELOT:

(zingende)

Het liedje van den windwijzer

Wat stonden in dit waterland
een richtingwijzers aan den kant.
Op alle borden stonden namen
waarmee wij in den hemel kwamen.
Maar allen riepen wild dooréen:
hiérheen! dáarheen....!

Waar moest je nu als gans op aan?
Je kon naar twintig kanten gaan.
Want alles werd je aanbevolen
in dezen kiezers-mallemolen.
Hier vloekte en daar bad er één:
Hierheen.... Hierheen!

Het éene bord zei: loop naar rechts!
het tweede riep: dan dwaal je slechts,
het derde wees ter linkerzijde
het vierde wees je tusschenbeiden.
De ganzen gakten dom dooréen:
Wáarheen....? Waarheen?

En elke koppel ganzen ging
den kant uit waar een bordje hing.
Zij dachten dat zij door die keuze
het lekkers vonden van de leuze.
Maar deken ijdel als voorheen
Hierheen.... daarheen!

En als hun hongrig en geplukt
het palingduiken was mislukt,
dan werden zij weer saamgedreven
weer werd de route aangegeven.
Zij schreeuwden harder dan voorheen:
Wáarheen.... wáarheen?

Maar voor de wijzer was geplant
kwam eerst de verf uit Engeland.
Ze werd in Rome nagekeken
en frisch in Moskou bijgestreken.
Toen woei de wijzer om en brak....
Gak.... gak!.... Gak.... gak!

(nadat Duimelot eenige capriolen heeft gemaakt, gluurt hij door een spleet van het gordijn om te zien of het spel verder gaat, dan zegt hij:)

Recitatief

(simpele muziekbegeleiding)

Waar blijft mijn brave Jansen thans?
Ik zie op 't plat maar éene gans.
't Is Jansen niet, die is aan 't zwerven,
op alle afgegraasde erven.
Maar stil..:.... daar zit de beste man,
die Holland had en redden kan.
Daar zit een boertje, zie ik goed?
Zoo waar! 't Is Joris Goeiebloed!
Muziek! Publiek! Aan hem een groet!
Daar zit de man, die Holland voedt.

(muzikale inleiding op het volgende liedje)

Lofzang op den boer

Als hij zijn paarden ment door 't land
met verren blik en eelten hand,
en ziet hoe 't winterkoren groeit,
en straks zijn appelboom weer bloeit,
dan denkt hij diep in zijn gemoed:
Wat praten jullie, God is goed!

Als hij de mest verstrooit en als
hij straks zijn vos klopt op den hals,
zijn goeie beesten in den stal
stil, op den driepoot melken zal,
dan voelt hij zich tevreden man,
daar hij niet haast, maar wachten kan.

Een boer is als zijn veldje graan
hij laat den wind maar langs hem gaan.
En als het regent buigt hij neer
en als de zon komt, lacht hij weer.
Hij heeft geen zorgen aan zijn hoofd
want wat een boer heeft: hij gelooft!

(Duimelot schuift het gordijn op en duikt weer tusschen de coulissen weg)

DERDE TAFREEL

(Joris Goedbloed en Jan Salie komen op — later Jansen)

JORIS GOEDBLOED:
Ik dacht maar steeds 't zou niet zoo blijven
Mijn heele boerenhof verliep.
'k Moest overal voor verzoekjes schrijven
zelfs als mijn koe een kalf moest krijgen
Niets van de stee bleef van mijn eigen,
Maar ja.... wat moest je daaraan doen
Jan Salie?

(Jansen komt op en luistert)

JAN SALIE:
Niets hè? maar stilletjes afwachten
tot dat de heeren anders dachten.
Ja, Joris Goedbloed! zoo is 't leven
naar boven zien en.... overgeven.

JORIS:
Je zegt het, Salie en 't is waar!
Maar bij den dankdag werd het maar.
benauwd....

SALIE:
Waarom?

JORIS:
dan werd de Heere
bedankt voor wat hij groeien liet
en ja.... op bijna elk gebied
moest ik het zelf verruïneeren.
Eens moest de zeis zelfs in mijn groen
half-rijpe koren! Mijn savoye
moest 'k op den mestput laten gooien,
da's erg hoor.

SALIE:
tja.... niks aan te doen!
Dat was de wil der hoog're machten.

JORIS:
die zaten op een hap te wachten.
'k Heb eens mijn koe, die drachtig was
een prachtig beestje.... moeten slachten
....dat was mijn allerzwaarste dag.

SALIE:
Toch moet je buigen voor 't gezag.
en d' Overheid gehoorzaam wezen.
Een mensch moet leven in de vreeze....

JORIS:
Da's waar! Jan Salie en de wil
der heeren maakt ook Goedbloed stil.
Dat zegt ook dominee bij 't preeken
maar, maakt men niet te veel verschil
hier tusschen arm en rijk? Want kijk....

SALIE:
Daar moeten we niet over spreken.
Het aardsche goed is toch maar slijk.

JANSEN:
Mag ik de heeren onderbreken?
Want geen van twee heeft hier gelijk.
Ik ben de doorsnee-burger Jansen
Ik moest ook jarenlang en nóg..:.
naar 't pijpen van de heeren dansen.
Ik ging ook zacht en langzaam dood

SALIE:
Foei toch! dat hoor ik! U is rood?

JANSEN:
Loop naar Colijn! Hoe heb ik 't nou?
'k was zwart....

SALIE:
....O! katholiek!

JANSEN:
....van nijd!
en voor de rest was 'k rood, wit blauw.

JORIS:
dat was ik ook.

JANSEN:
....of 'k was oranje.

SALIE:
Dàt ben ik nòg!

JANSEN:
zoozoo! dan kan je
niet meer zoo licht gehoorzaam wezen,
de overheid is thans een andre.

SALIE:
zoolangs als 't duurt.

JORIS:
en 't kan veranderen.

JANSEN:
Maar goed, wat nu?

SALIE:
Ik bid voor beiden.
dat is het veiligst.

JORIS:
....zegt pastoor!

JANSEN:
't Wordt anders raar, wanneer ik hoor
dat d' éene maant tot saboteeren
en d' andre eischt gehoorzaamheid
Nou, Salie? wat is jouw bescheid?

SALIE:
Dan moet je.... ja.... maar wat laveeren;
Er staat ook in de Schrift te lezen
je moet niet té rechtvaardig wezen
en ook niet àl te goddeloos....
ik hou mij daaraan....

JANSEN:
dus met list
den kop zoo'n beetje in de veeren,
net als de ganzen!

JORIS:
Krek! zoo is 't!

SALIE:
Ik zal u, Jansen, eens wat zeggen,
hoe je de Schriften uit moet leggen,
gelijk een goed, rechtschapen man.
Begeef je nooit op breede wegen
daar kom je de gevaren tegen
'k ben liever bloô- dan doode Jan.

JANSEN:
U hamstert soms?

SALIE:
....geen sprake van!
Ik krijg de voorraad uit de handen
van andren, en hun duistre daden

veracht ik — Ik neem wèl wat an,
maar 'k sluit mijn oogen voor het kwade.

JANSEN:
Daar zit iets in....

JORIS:
't is te probeeren,
maar 't spreekwoord zegt, het kan verkeeren
'k Heb nu méér vrijheid op mijn hof....

SALIE:
Foei! kleef niet aan de aardsche stof.

JANSEN:
U lust toch ook graag een zacht eitje?

JORIS:
Ze staan bij hem zelfs op een rijtje.

SALIE:
Die zijn voor de .... liefdadigheid.

JANSEN:
Voor Winterhulp?

SALIE:
de nieuwe tijd
is niets voor mij, die spreekt van strijd!
en heldendom! da's niets voor mij
Neen dan de vroegre maatschappij
toen had men enkel strijd met praten
en stemmen — een sigaar er bij....
Gut nee! ik hou niet van soldaten.

JORIS:
Je geeft dus niets aan 't busje van
de Winterhulp?

SALIE:
Welnee! ik kan
mij daarmee niet geheel vereenen.
En daar het anderszins niet kan
geef ik aan 't andre noch aan 't éene.
En bovendien, mijn predikant
is ook behoudend van zijn kant.

JORIS:
Ik geef wat of ik missen kan,
het is toch voor den armen man,

JANSEN:
Ik weet het niet.... soms denk ik.... ja....
Soms denk ik nee!.... dat is er naar
wat of ik hoor van dees of geen.

SALIE:
En ik denk aan mijzelf alleen.
Och ja; ik wacht nog maar een tijdje
Ik bid en dank en klop m'n eitje.

JANSEN:
Maar als je in de kranten leest,
waarin ze van verandering schrijven?

SALIE:
't Is altijd voor mij goed geweest
en waarom kan het niet zoo blijven?

JANSEN:
Voor mij was 't anders miserabel —

JORIS:
En ook mijn zaak liep niet rendabel

SALIE:
Maak nu geen kinken in den kabel.
Het liep.... ik had mijn nat en droogje
en.... 'k heb het nog.... met een knipoogje.

JANSEN:
Maar buiten jou zijn er nog andren.

JORIS:
die slapen op een zak met stroo....

SALIE:
Daar kan ik toch niks aan verandren
da's voorbeschikt, da's eenmaal zoo.

JORIS:
Nee Jan! je moet ook láten leven
Je moet je medemensch wat geven
dat leer je 's Zondags ook ter kerke

JANSEN:
Van 't resultaat kan 'k weinig merken.

SALIE:—
En wat ik 's Zondags leer.... 't is wel,
maar nu is 't Maandag....

JAN RAP:

wat een stel!
de éen tè sloom en die te slap
en éen bourgeois!

JANSEN:
Zoo! wie is U?

JAN RAP:
Ik ben geen U.... ik ben Jan Rap.

SALIE:
O.... excuseert me.... 'k heb nog werk.

JAN RAP:
Nog werk, jij? wat een bof heb jij!
Enfin! in d' oude maatschappij
zat jij vanzelf dicht bij het laatje.
Zwart? roze? of een democraatje?

SALIE:
behoudend....

JAN RAP:
Aaa! dat dacht ik wel!
Je steekt in 't uitgestreken vel
Ik had je al zoo flauw herkend!
Jij zat steevast in 't parlement
Je waart ook schoolopziener, niet?
en armenmeester en diaken
en de bemiddelaar bij staken!
Jij was het, die ons knuppelen liet
bij rel of hongerdemonstratie
jij was de held van de.... inflatie.
En zat jij ook niet in de balie
met al die andre witte ganzen?
A! luizebos! je bent Jan Salie!
Maar vrind! je glorie is vergaan
loop naar de Koninginnelaan,
drink half om halfjes in de Witte
waar z' allen op stink-eieren zitten.

JANSEN:
Pardon! de Witte is gesloten,
voor oude en nieuwe oranje-loten.

SALIE:
(wegloopend)
Genade.... 'k ben hier uitgestooten.

JAN RAP:
En jij? wie ben jij ook alweer?
A! Joris Goedbloed, waarde heer,
wij kunnen samen beter praten —
Wij moesten beiden veeren laten
Ik met m'n kroost.... dat moest vergaan
jij met je koeien en je graan.

JORIS:
Was 't dat alleen maar, 't was nog zacht
Mijn heele hofje is verpacht.
Niets was meer van mij zelf, geen gras
geen enkle schoof meer in m'n tas.
't Was alles inkt bij den notaris

JAN RAP:
Ja! zeg maar liever.... de falsaris!
Die plukten al de ganzen kaal.
in acadabra-dieventaal.
Nou ja.... nu kan hij mij niet krijgen
niet méér tenminste....

JANSEN:
Hé? Hoezoo?

JAN RAP:
Ik heb toch niks meer van m'n eigen.

JANSEN:
Ik hoor, 't zal eindlijk anders worden?

JAN RAP:
Ja.... nu dè sinaasappels dorden
en 't kleurtje zwart-rood is verschoten,
begint men weer om ons te loten
Maar ik ben beu van alles, Jansen.

JORIS:
Ik hoop nog steeds op betre kansen.

JAN RAP:
'k Ben niets geweest.... 'k was anarchist
'k was vrijdenker.... en socialist
'k was communist.... bellamiaan,
'k ben eens naar Oxford toegegaan
't was alles schoon en mooi! Ze gonzen
daar als de bijen! òns de steek!
de honing? die ging naar de bonzen.

JORIS:
Maar zou men 't nu niet beter meenen?

JAN RAP:
Jan Rap vertrouwt vandaag niet éenen
Hij is al jaar en dag bedrogen,
met vroom geklets en dikke leuzen
van links en rechts! er was geen keuze.
Ik heb betaald, sinds twintig jaren
De heeren zouden voor òns sparen
't Was voor den ouden dag! ons loon!
't zou stijgen! en pensioen! hoe schoon!
Maar de belofte hield geen stand
waar zit nou 't geld?

JANSEN:
....in Engeland!!

JORIS:
'k Hoor zeggen in Amerika!

JANSEN:
In Curaçau of Suriname....

JAN RAP:
de zaak is, dat zij 't van òns namen
Nee! Jansen! heb jij nog vertrouwen
in iets?

JORIS:
Ik wel en 'k wil het houden.

JAN RAP:
Ja! Joris Goedbloed is een man
die geeft maar steeds en wordt geplukt
net als zijn grond....

JORIS:
....daar hou ik van.

JANSEN:
Ik word van jelui praat bedrukt.
Je moet toch iets! Wat wil je dan?

JAN RAP:
Zoo maar een beetje doen.... en dansen
tusschen de bommen door, Jan Jansen.
Je moet toch iets! Wat wil je dàn?
Dat deden w' al in d' oude Staat.
Wij wandelden op een heete plaat
en brandden onze pooten fel,
in dit vervloekte ganzenspel.
't Ging om de dikke lever, Jansen
daarom moest heel de massa dansen,
En jij hebt in je middenstand
je vlerken immers ook verbrand.

JORIS:
En ik mijn vingers, als 't mij lukte,
iets weg te stoppen voor Piet Lut.

JAN RAP:
(tot Jansen)
Hij was steeds rut! ik kop van Jut!
en hij het beestje, dat ze plukten
Saluut! en tracht het maar te kroppen
Ik ga mijn zure boontjes doppen.

JANSEN:
Jan Rap! je bent als Thomas, hard!

JAN RAP:
'k kreeg slaag van rood, een trap van zwart!
de combinatie zal 'k bekijken
'k Geloof nog niemand, Trouw moet blijken.

JANSEN:
Mensch! Mensch! wat is het leven zwaar,
't loopt alles raadloos door elkaar.
't Is in de wereld voor en na
wantrouwen, zwendel of misnoegen.
En als ik thuis kom, moe van zwoegen,
de hel met Bijdehante Ka!
Welk ploeter-lot is mij beschoren
't waar beter, ik was nooit geboren.

PIET DE SMEERPOETS:
Kom! kom! wat sta je sip te toetren
wanneer je gans bent móet je ploeteren;
Doe net als ik, zoek ook zoo'n baan.
Ik trek mij van geen mensch wat aan.
Maar ieder neemt wat ik hem dien,
en is tevreden bovendien
van 't eerste tot het laatste vers,

JANSEN:
Wie is U dan?

PIET:
Ik ben de Pers!
'k Ben Piet de Smeerpoets, 'k ben ùw krant
U eet en drinkt uit mijne hand.
En niemand walgt en spuwt het uit,
al is 't ook ganzenlevertraan,
of duivelsdrek en rattenkruid.

JANSEN:
U dient U wel kenmerkend aan
Maar 'k heb niets met U uit te staan.

PIET:
Ik schreef al van het eerst begin
met hulp van U mijn woorden neder.

JANSEN:
Van mij? Wat raaskalt gij? Van mij?

PIET:
ja zeker — met een ganzenveder!
En waar 'k mee schrijf of druk, 't is al
vermengd met edik, roest en gal.

JANSEN:
Nu ligt uw veder dan versneden!
Mij dunkt een ànder voert die heden!

PIET:
Tòch niet! Ik kan mijzelf nog zijn.
wie mij goed leest, proeft het venijn,
Het druppelt nog zoo goed, zoo kwaad
in wat.... tusschen mijn regels staat.

(Vervolg op blz. 14)

ONS VOLK EN HET RIJK IV.

Te allen tijde hebben Duitsche en Nederlandsche voormannen op de bres gestaan voor het Rijk van het gemeenzame bloed

Duizend banden binden de Duitsche landen

Door de kunstmatige vorming van den Bourgondischen in plaats van den Westfaalschen Kreits werd de natuurlijke, organische samenhang in de westduitsche ruimte verbroken, alleen op grond van dynastieke overwegingen. Een grenstrekking, die vanuit volksch zoowel als uit kultureel en verkeerspolitiek oogpunt volkomen ongemotiveerd was, zou voor de toekomst een begin maken met de betreurenswaardige splijting van het volksbesef. Desondanks voelden de Nederlanders zich nog gedurende langeren tijd een deel van de duitsche bloedgemeenschap. De Edelen, die leiding gaven aan den vrijheidskamp tegen Spanje, wenschten van de Nederlanden geen „wereld op zichzelf" gemaakt te zien. Willem van Oranje, van wien deze uitdrukking afkomstig is, weigerde samen met Megen, Mansfeld en Aremberg de spaansche landvoogdes de gehoorzaamheid, toen zij hem niet naar den Rijksdag in Frankfort ter koningskeuze wilde laten vertrekken; hij was dit aan het duitsche vaderland en aan zichzelf verplicht, zoo liet hij haar weten. Met bezorgdheid zag de adel ook, hoe de banden met het Duitsche Rijk, welks leenmannen zij haast allen waren, losser werden. 54)

De verdere afscheiding van het Rijk bij het aftreden van Karel V was immers ook niet op grond van volksche verschillen geschied, maar omdat Philips II, die de Nederlanden ontvangen had, niet Duitsch keizer was. Dat deze grenstrekking niets met een wezensverschil tusschen Nederlanders en andere Duitschers te maken had, ziet men reeds daaraan, dat zij eenvoudig weer ongeldig verklaard werd, toen Willem van Oranje zulks in 1578 voor beter hield.

De ondanks alles blijvende duitsche volksverbondenheid blijkt ook uit de hartstochtelijke woorden van Marnix van St. Aldegonde op den Rijksdag te Worms in 1578, waar deze „de Staaten van Nederduitschland" vertegenwoordigde. Hij verzocht daar de Rijksstanden en Rijksvorsten dringend om bijstand voor zijn benarde heimat en zeide: „En dat zult gij zeker doen, indien gij indachtig wilt zijn aan deze hoogheilige verbondenheid en verwantschap, die er tusschen het hooge en het lagere Duitschland bestaat, zoowel door nabuurschap als door wezensovereenstemming en staatsverdragen."

„Want welk een gemeenschap en verbondenheid heeft er te allen tijde tusschen Nederlanders en Hoog-Duitschers bestaan, welk een eenheid van gevoelens, welk een verwantschap van taal en spreekwijze.... wat alles reeds door het enkele feit bewezen wordt, dat Hoog- en Nederduitschers den naam gemeen hebben...." 55)

Marnix is de vermoedelijke schepper van onze nationale hymne, het „Wilhelmus", die aanvangt met het getuigenis van de grootere volksgemeenschap: „Wilhelmus van Nassauwe ben ick, van duytschen bloedt."

Toen spoedig na genoemden Rijksdag Frans van Anjou tot „verdediger der vrijheden in de Nederlanden" werd verklaard, was bij de afwijzende houding van de oostelijke provincies Utrecht, Gelderland en Overijsel tegenover den franschen koningskandidaat ook de vrees voor een algeheele afscheiding van het Duitsche Rijk een krachtige faktor geweest.56)

Meerdere malen hebben de Staten-Generaal het nadrukkelijk uitgesproken, dat zij zich als leden van het Rijk beschouwden. Nog ter gelegenheid van het sluiten van de Unie van Utrecht in 1579 werd uitdrukkelijk in de praeambule verklaard, dat zij door de deelnemende staten niet gesloten werd om zich daardoor aan het Heilige Roomsche Rijk te onttrekken.

Gelderland stelde bij deze Unie — evenals ook bij de latere hieruit voortvloeiende overeenkomsten — de waarborging van de rechten van het Rijk als voorwaarde. In de Unie van Utrecht — die door Gelderland de „Unie met Holland" genoemd werd — en in de opname in de Repbliek der Vereenigde Nederlanden werd door Gelderland minder het verlies van territoriale zelfstandigheid dan het verlies van alle verbinding met het Rijk en van alles wat duitsch was, gevreesd. 57)

Formeel is ook nooit afstand gedaan van de aanspraak, dat de Nederlanden een deel van het Rijk waren, zelfs niet bij den Vrede van Westfalen in 1648. Want bij dezen vrede werd uitsluitend van de zijde van Spanje de souvereiniteit van de Vereenigde Provinciën toegestaan. Over de verhouding van de Nederlanden tot het Rijk bevatte alleen het 53e artikel van het spaansch-nederlandsche verdrag een bepaling. Bij dit artikel verplichtte de koning van Spanje zich namelijk van den keizer en de Rijksstanden een verklaring gedaan te krijgen, dat zij met de Nederlanden „bestendige neutraliteit, vriendschap en goede nabuurschap zouden bewaren." Aan een verkeerde uitlegging van dit artikel door Conring moet vermoedelijk het ontstaan van de traditioneele bewering worden toegeschreven, dat door den Vrede van Westfalen de Nederlanden van het Rijk zouden zijn afgesneden. Alleen de keizer heeft de gewenschte verklaring gegeven, de Rijksstanden daarentegen maakten bezwaar. 58)

De gemeenschap van het bloed was ook door de steeds meer op den voorgrond tredende staatsche opgaven der verschillende duitsche landen afzonderlijk niet uit te dooven. „Zeer algemeen blijkt, dat er van zulk een scherpe scheiding tusschen Nederland en Duitschland als in latere eeuwen toentertijd nog geen sprake was. Daar er geen eenig Duitschland bestond, hielden de Duitschers Nederland niet voor veel meer afgezonderd dan Oostenrijk of Pruisen.... Aan nederlandsche zijde is er in dien tijd nimmer sprake van, dat men den duitschen invloed vreesde". 59)

In het bijzonder voor den band met Pruisen waren naast den reeds vroeger genoemden trek in de 12e eeuw de beide stroomen van nederlandsche kolonisten in de 16e en 17e eeuw van beteekenis, die eveneens een groot deel van de vroegere provincie der Duitsche Orde bevolkten en wier nakomelingen nog daar leven. Aan de hierdoor steeds weer versterkte overeenstemming van volkskarakter is, — naast zijn gedeeltelijk hollandsche opvoeding — de voorliefde van den grooten Keurvorst toe te schrijven, die hij persoonlijk zoowel als in politiek opzicht voor de Nederlanders koesterde en die zijn kleinzoon Friedrich Wilhelm I van hem erfde.

Het bewijs voor dit gevoel van verwantschap bij de brandenburgsche vorsten waren de herhaalde krijgsdaden ten gunste van Nederland. Potsdam, de lievelingsstad van den laatstgenoemden koning en de meest pruisische van alle pruisische steden, is overwegend in hollandschen stijl gebouwd. De naam van de stad zelf is naar analogie van Edam, Schiedam, Amsterdam, enz. waarschijnlijk van hollandschen oorsprong. Er behoeft alleen maar aan het overwegend nederlandsche gezicht van de oudere gedeelten van alle groote noordduitsche steden, als Danzig, Hamburg, ja voor een deel zelfs Maagdenburg en Dresden, herinnerd te worden. Heel Noord-Duitschland is van een, hetzij onmiddellijk uit Nederland stammende, hetzij toch nauw verwanten geest vervuld en natuurlijk heeft zich deze in den meest eigenlijken noordduitschen staat Pruisen het sterkst doen gelden. Al moge deze verwantschap ook in den nieuweren tijd meer op den achtergrond getreden zijn, zij is toch nog zeer sterk. 60)

De nederlandsche kultuur van de „Gouden Eeuw" is bij alle eenzijdigheid in ieder geval veel meer bestanddeel van de latere duitsche vol-kultuur geweest en gebleven dan de kulturen van de niet-duitsche landen. De „Rembrandtduitscher" Langbein zegt: „De Duitscher wil zijn eigen kop volgen en niemand heeft dat meer dan Rembrandt. In dezen zin moest hij eigenlijk de meest duitsche van alle duitsche kunstenaars genoemd worden." 61) De nederlandsche top-prestaties binnen het duitsche kultuurleven van dien tijd kunnen nog geenszins als een afgesloten kultuur worden beschouwd, die een eigen, afzonderlijke positie tegenover de later zich vol ontwikkelende duitsche kultuur zou hebben kunnen innemen. Als het later menigmaal den schijn had, of nederlandsche en duitsche kultuur toch twee verschillende dingen waren, is dat aan de omstandigheid toe te schrijven, dat de eerste niet voldoende tegen den invloed van Frankrijk en Engeland opgewassen was en voor het overige hardnekkig aan haar steeds meer afgeslepen realistische eenzijdigheid vasthield.

De kultuurdragers van dien nederlandschen glorietijd noemden zich „duitsch". De geschriften en publicaties van dien tijd bevatten in rijke mate uitdrukkingen als „Duitschlant", „Duitschheit", „Duitschman", „duitsche poezij", „duitsche kerck", „duitsche vrijheit" enz. 62) De taal heette „nederlandsch", maar oorspronkelijk en nog veel gebruikelijk „duitsch". De aanduiding „nederlandsch" was voor het eerst in 1518 opgedoken. In 1534 leest men in den titel van een boek: „....in onze nederlandsche sprake verduitscht". De dichters en schrijvers geven te kennen, dat Nederlandsch en Hoogduitsch „in het ghemeen (gezamenlijk) van de Duytsche taal" stammen. Opitz, de bekende duitsche dichter uit dien tijd, prees den Nederlander Daniel Heinsius als redder van de **duitsche** taal (tegen het Latijn). Na de zegepraal in den Eersten Engelschen oorlog van De Ruyter op de Engelschen, zongen onze matrozen: „....groet zijn vijand nae behooren, Brengt het op zijn Duyds avoes." 63)

Nog tot ver in de 18e eeuw was hier te lande in het dagelijksche spraakgebruik „duitsch" de gewone uitdrukking voor „nederlandsch"; men leze bijv. de dialogen in de volkstaal in Justus van Effens „Hollandschen Spectator". En nog in de eerste helft van de vorige eeuw schreef de vader der Vlaamsche Beweging, Jan Frans Willems: „Gewoonlijk zeggen wij: ‚Spreek Duitsch!', wanneer wij verlangen, dat iemand zich duidelijk uitdrukke, en vraagt men een Brabander in de omstreken van Diest, of aan een Limburger, wat taal hij spreekt, hij zal antwoorden: ‚Ik spreek Duitsch!" Tot halverwege de vorige eeuw was „Nederduitsch" algemeen als officiëele aanduiding voor onze taal in zwang.

Oszwald schrijft: „Evenmin als voor de scheiding van het Noorden en het Zuiden was voor de scheiding van het Westen en het Oosten een innerlijk dwingende noodzaak aanwezig. De bodemvorm en het bloed der bewoners hebben de Nederlanders niet van den aanvang aan naar een eigen vormgeving van hun levensruimte gedreven. Integendeel: De noordduitsche laagvlakte houdt niet bij de tegenwoordige staatsgrenzen halt. De Rijn verbindt de mondingsgebieden met de oevers van zijn loop en scheidt die niet. De stamgelijkheid van de bewoners aan beide zijden van de grens is heden nog dezelfde als tweeduizend jaar geleden."

Oszwald heeft volkomen gelijk, als hij verder opmerkt: „Wanneer Huizinga schrijft: ‚Over Delfzijl en Vaals loopt de grens tusschen West- en Midden-Europa', mag dat juist wezen

---

54) Blok I blz. 480. 55) Blok II blz. 7. 55) Vgl. de door Joh. Hepp in „De Hollandsche Post" Jrg. 1938 gepubliceerde vertaling van de belangrijkste gedeelten van deze rede. 56) Blok II blz. 166. 57) P. L. Muller blz. 183. 58) Rachfahl „Die Trennung der Niederl. v. D. Reiche" in „Westdeutsche Zeitschr." Jrg. XIX, blz. 116. 59) E. Trunz „Dichtung u. Volkstum in d. Niederl. im 17. Jrh." blz. 51 v. 60) J. Langbehn „Rembrandt als Erzieher" blz. 205 v. 61) Langbehn blz. 55. 62) Vgl. het rijkelijke voorbeeldenmateriaal, door Joh. Hepp in het tijdschrift „De Holl. Post" 2e en 3e jrg., 1937 en 1938, gepubliceerd. 63) P. J. Blok: Michiel Adriaanszoon De Ruyter blz. 74.

(vervolg van blz. 11)

JANSEN:
Bedoelt U die gewijde praatjes
in Kerknieuws en in Zondagsblaadjes?

PIET:
Juist! en boeken in den trant
van: O. mijn dierbaar vaderland!
Kijk maar in alle boekenzaken,
dan zie je 't van oranje blaken
begrijpt U?

JANSEN:
ja.... een heel klein beetje
maar 'k snap den zin daarvan niet, weet je!

PIET:
Ach nee? Dan moet U alle dagen
Aan Braven Hendrik uitleg vragen.
Die geeft mij elke week patent
een hint uit 't Oude Testament.
Daar kan je ('t is uitstekend kruit)
nu werklijk allen kant mee uit.
En wedden dat men 't niet verbiedt,
dat doen ze toch met zoo iets niet!

JANSEN:
Dat is toch eig'lijk heiligschennis?

PIET:
Welnee.... moderne bijbelkennis.

JANSEN:
Ik sta verstomd! Niet te gelooven!

PIET:
Ik haal de kennis dus van boven.
Eerst leg ik klemmen voor hun voet
dan zwaai ik wierook, voel je 't goed?

JANSEN:
En kan u dat voldoening schenken?

PIET:
Voldoening? Man! in vele kerken
schijnt mijn vergif goed uit te werken.
De menschen gaan al Joodsch hier denken
Zij ondermijnen al 't gezag....
Zij spreken zelfs van bijltjesdag!....
in plaats van: hebt elkander lief!
Gij zult niet stelen! legt men uit
als hamster raak of breek een ruit!

JANSEN:
Ja, ieder is een soort van dief
da's waar! maar dat is niét de weg!

PIET:
Praat niet zoo à la Oxford zeg!
Die spraken ook steeds van een plan
Nou ja, daar weet ik alles van.
Zij hielden altijd stillen tijd
voor eigen-pokus-zaligheid.
Het altruïsme is nooit pluis
als 't komt vanuit een heerenhuis.

JANSEN:
U spot! U rooft mij elken grond!

PIET:
Mensch, doe toch mee en blijf gezond
Drink, ga eens uit en vrij met Ka!
Doe net als ik, hoezeer ontwricht,
'k Schrijf toch mijn stichtlijk overzicht.
Het leven is maar schijn en kort,
een oud vermaak'lijk ganzenbord.
Kom! duikel! kaap een extra bon
en lees tot troost mijn feuilleton.
Dat zal u 't meest voldoening schenken
de rest is nonsens......

JANSEN:
.....zoudt u denken?
Ik ben getrouwd.... dus mijn verschiet
is taamlijk zwart....

PIET:
dat geeft toch niet!
Lees boeken van mij over zaken
die 't huwlijk tot een driehoek maken.
Ik schreef er een, de grootste ploert,
ik wed, dat die je nòg ontroert.
Dàt was de kunst om zóo te schrijven
dat zelfs de schoften englen blijven.
Moraal is klets en liefde rook,
neem nòg een vrouw! dat doe ik ook!

JANSEN:
Ik ben totaalweg van de kook.

PIET:
Mijn taak was slechts U vóor te lichten,
te doen vermaken en te stichten.
En voor dit leven àf te richten
Jan Jansen! wordt een dagbladvulling
Bonsoir! Ik moet m'n hielen lichten.

JANSEN:
Bonsoir?.... daar sta ik weer alleen.
en nog verwarder dan voorheen.
'k Moet zeggen, alles schijnt mij krom,
hoe verder ik in 't leven kom.
Wat is nu eiglijk goed of kwaad?
wat wijsheid en wat mallepraat?
Het beste is niets te verklaren,
maar doelloos op je navel staren.
Het lust mij niet meer mee te spelen.
wat kan mij nog de wereld schelen.
'k Zie toch geen uitkomst hier noch daar.

GANZENHOEDER:
Je scheidt er uit?.... dat dacht je maar!
Nee makker, ondanks alle dwalen
je moet mee aan den pot betalen.
Alla! sta stevig op je beenen!
Waar zijn je doolhofgidsen henen?
(hij fluit)
Komt! help hem aan dén goeien steen
(de vorige figuren op)
Niet beven Jansen, als je schudt!
(ze schudden samen)
Het nieuwe gordijn zakt
met het symbool van
DE PUT

GANZENHOEDER:
Ik dank u vrienden. 't Is de put!

(Nadat het gordijn gesloten is komt Duimelot als een duiveltje uit een doosje te voorschijn, n.l. uit den orkestbak of het souffleurshok. Na een korte muziek-inleiding begint hij een chanson te zingen.)

TUSSCHENSPEL

DUIMELOT:

Het liedje van den Put. (met orkest)

Daar zit je nu Jansen, dat komt er nu van,
Je volgde ook ieder z'n luimen.
Je staart is maar leelijk geplukt, burgerman,
en een ander, die strijkt met de pluimen.

Refrein:
Vermoeid door partijen
en konkelarijen
en toen met Jan Salie in dut,
verward door geruchten
zit Holland te zuchten
Jan Jansen, je zit in den put.

Zij dreven de kakelende ganzen bijéén
en gingen ze mesten en kisten.
Zij dreven op jouw vet naar Engeland heen
de lachende kapitalisten.

Refrein:

Begreep je dan niet dat de burger alleen
de tol en 't gelag moest betalen?
Je geld en je hoop en je vrijheid verdween
en jij kon vergaan of verdwalen.

Refrein:

Ze stalen je moed uit je Hollandsche bloed,
ze leerden jou rare moralen.
Toen schepten ze in met jouw have en goed
en zitten je nog te bestralen.

Refrein:

Nu maken ze nog door den hemel tam-tam
en slaan op hun buiken als trommen.
Nu geeft je een kliek, die jou alles ontnam
als loon de blokkade en bommen.

Refrein:

Nu loopen de ganzen op iederen weg
en rekken hun knikkende koppen,
ze blazen, ze ruien en zijn van den leg
ze kunnen het niet meer verkroppen.

EINDE DERDE TAFREEL

---

voor een zeker gedeelte der tegenwoordige kultureele verschijnselen; maar dat is iets wat historisch geworden is, niet iets natuurnoodwendigs. De bewoners, die de dragers van deze kultuur zijn, zijn, voorzoover zij niet door steedsche en internationale opvoeding wortelloos geworden zijn, direct met hun heimatgrond verbonden gebleven, uit welke aardkracht zij hun voedsel putten.... Een innerlijke noodzaak tot een kultureele verscheidenheid is niet te vinden. Het moeten uiterlijke omstandigheden geweest zijn, die daartoe geleid hebben." 64)

De reeds eerder aangehaalde onderzoeker op het gebied van de volkswetenschap W. H. Riehl geeft in 1867 den indruk van zijn omzwervingen door de Nederlanden als volgt weer: „Om de haverklap ontdekken wij overeenkomstigheden van het nederlandsche en duitsche wezen en beseffen wij, dat de scheidingslijn tusschen Duitschland en Nederland door de nieuwere politieke geschiedenis getrokken is en in den laatsten tijd helaas ook door de kultuurgeschiedenis, terwijl een natuurgrens van de bodemplastiek of van de nationaliteit hier niet bestaat, maar uitsluitend landschappelijke overgangen en nieuwe-vormen-scheppende stamvermengingen op denzelfden gemeenschappelijken oergrondslag van land en menschen". 65)

Riehl stelt verder vast, dat het geleidelijk plaatsvinden van de overgangen in volkskarakter van Duitschland naar Holland den Nederlander beter als volksgenoot van den Duitscher doet herkennen en dat op het platteland, in tegenstelling met de steden, verschillen praktisch niet bestaan. De verklaring ziet hij daarin, dat juist het oorspronkelijke volksdom, zooals de boer dat het trouwst heeft bewaard, gemeenschappelijk was, hier en over de grens, terwijl de gang van de politieke kultuur, die in de steden haar hoogtepunt heeft, sinds drie eeuwen Nederland en Duitschland uit elkaar heeft gerukt.

Ten slotte komt Riehl tot de slotsom, dat de overgangen tusschen Duitschland en Nederland uiteindelijk weer geheel en al dat kunnen worden, wat zij eigenlijk van den beginne geweest zijn: zuivere overgangen van stam tot stam, die tot herstel van de oude gemeenschap zouden kunnen voeren. 66)

Het kultuurleven van Nederland is gedurende de laatste eeuw tot na den oorlog van 1914—1918 weer in sterke mate doordrongen geweest van de duitsche klassieke en moderne kultuur. Wij behoeven slechts op de verbreiding van de duitsche muziek en philosophie te wijzen. De duitsche idealistische philosophie vond in den nederlandschen hoogleeraar Bolland zelfs een van haar belangrijkste vertegenwoordigers van den lateren tijd, die in breede kringen invloed verwierf. Wat de literatuur betreft, begon reeds na 1750 een krachtige stroom uit Duitschland naar Nederland te vloeien. Vóór evenwel de duitsche invloed in de literatuur zich kon doorzetten, moest eerst de fransche tijd eenigermate overwonnen zijn.

De verbetering van de sociale toestanden was een uitvloeisel van de ideeën en van de maatregelen in Duitschland. De vakbeweging en de sociale wetgeving traden in de voetsporen van die van Duitschland.

Deze ontvankelijkheid voor den duitschen geest verhief zich in Nederland op enkele momenten zelfs tot het besef van de wezensgelijkheid en lotsverbondenheid met het duitsche volk. Doch daarover meer in een volgend hoofdstuk.

64) „Deutsch-Niederländische Symphonie" blz. 133 v. 65) „Wanderbuch" blz. 46. 66) „Wanderbuch" blz. 47, 64.

(vervolg van blz. 4)

in staat zullen zijn deze positie te handhaven, dient te worden afgewacht. Erg hoog schijnen, ook in Amerika zelf, de verwachtingen toch niet te zijn gespannen, want de Amerikaansche pers greep de mislukte landing bij Dieppe aan om haar fanfares over de overwinning in de Stille Zuidzee even plotseling af te breken, als zij begonnen waren.

Het is in dezen oorlog zeer opvallend, dat, terwijl zoowel van Engelsche als van Amerikaansche zijde bij het treffen der vloten, de kapitale schepen telkens weer worden ingezet, waarvan er dan ook reeds een groot aantal definitief verloren gingen of zoo zwaar beschadigd werden, dat zij voor geruimen tijd uit de sterkte moeten worden afgevoerd, de Japansche marineleiding groote overwinningen wist te behalen, zonder een massaal optreden van de slagvloot. Daardoor komt de reeds voor het uitbreken van den oorlog zoo dikwijls gestelde vraag: „Hoe sterk is nu eigenlijk wel de Japansche vloot?" opnieuw aan de orde. De Japanners zijn er uitstekend in geslaagd hun geheimen te bewaren, zooals ook blijkt uit een artikel, dat dezer dagen verscheen in de „National-Zeitung", waaraan wij enkele gegevens ontleenden.

Gewoonlijk is het in een zeeoorlog mogelijk zich eenigermate een beeld te vormen omtrent den omvang der wederzijdsche krachten. Want terwijl te land de sterkte van het leger en van het luchtwapen in korten tijd belangrijke wijzigingen kan ondergaan, waardoor vooroorlogsche opgaven snel verouderen, blijven dergelijke gegevens bij de marine veel langer hun actueele waarde behouden, omdat het bouwen van schepen steeds geruimen tijd in beslag neemt. Echter heeft Japan zich sedert 1938, toen de verhouding met Engeland en de Ver. Staten dermate werd verscherpt, dat met het uitbreken van een conflict ernstig rekening gehouden moest worden, in een volkomen stilzwijgen gehuld. En vanzelfsprekend is het na het uitbreken van den oorlog in geen enkel opzicht van deze gedragslijn afgeweken. Zoozeer zelfs, dat, terwijl in andere landen (o. w. Duitschland, dat gewoonlijk ook een groote mate van terughoudendheid betracht) de namen van eenheden, die in den strijd met den vijand verloren gingen, na verloop van tijd worden gepubliceerd, Japan zelfs niet de klasse, laat staan de namen noemt der schepen, welke aan bepaalde operaties deelnemen. Aldus slaagde Japan erin „de groote onbekende van den Stillen Oceaan" te blijven. Dit in tegenstelling tot Amerika, waar de publicatie van cijfers omtrent de sterkte van de vloot een onderdeel uitmaakt van de geheele oorlogspropaganda en waar dezer dagen nog werd geopenbaard, dat een slagschip van 45.000 ton, bewapend met negen kanonnen van 40 cm van stapel was geloopen. Waarbij nog komt, dat de Japansche marine bij haar operaties, waarbij aan het luchtwapen meestal de voornaamste rol werd toebedeeld, dikwijls zoo bliksemsnel toesloeg, dat het den vijand niet vergund was, zich op de hoogte te stellen van de sterkte der Japansche eenheden, die aan het gevecht deelnamen.

Vermoedelijk met de bedoeling de nieuwsgierigheid in het andere kamp zoo mogelijk nog iets meer te prikkelen publiceerde de Japansche marinestaf in de jaren 1939 40 een aantal namen van schepen, welke in dat tijdvak van stapel waren geloopen, echter zonder ook maar iets los te laten omtrent hun grootte, bewapening, snelheid, actieradius en al die andere gegevens, waar het den deskundigen in het bijzonder om te doen is. De Amerikaansche onderzoekers lieten dit echter niet op zich zitten. Zij togen aan het werk en aan de hand van de namen van vroeger gebouwde schepen, kwamen zij tot de conclusie, dat de „Katori" en de „Kashima" slagschepen waren, die op de werf Mitsubishi waren gebouwd. Des te grooter was daarom de teleurstelling, toen Japan later mededeelde, dat het hier ging om een tweetal opleidingsschepen, die niet bij Mitsubishi, maar bij Yokohama Dock waren gebouwd. Doch de Yankees lieten den moed niet zakken en zetten hun systeem van raden voort. Met tot resultaat, dat dan toch de einde 1939 en begin 1940 te water gelaten schepen „Nishin" en „Takamatsu" slagschepen moesten zijn. En omdat Japan na de opzegging van het vlootverdrag verklaard had, zich thans ook niet meer gebonden te achten aan de 35.000 ton grens, die aanvankelijk voor nieuw te bouwen slagschepen gold, werd de grootte van deze schepen geraamd op tusschen de 40 en 45 duizend ton, wat weer aanleiding gaf tot allerlei gissingen ten aanzien van de snelheid, de bewapening en den actieradius. Overigens werden in antwoord op deze schepen door Engeland en de Ver. Staten plannen ontworpen tot den bouw van slagschepen van 40.000 tot 60.000 ton. Baas boven baas.... Zij zouden hun schepen bewapenen met geschut van 40,6 cm, alhoewel ze het nog niet eens waren omtrent de plaats en het aantal van die zware kanonnen op de Japansche schepen. Maar in elk geval — Japan zou wel geen zwaarder geschut op zijn slagschepen hebben opgesteld. Op dezelfde „raadselachtige" wijze kon worden „vastgesteld", dat de snelheid der Japansche slagschepen maximum 30 zeemijlen per uur kon bedragen. De topsnelheid namelijk van Engelsche en Amerikaansche slagschepen....

Zoo bleef de kracht van Japans vloot een diep geheim. Eén ding is echter sedert begin December van het vorige jaar vriend en vijand wel duidelijk geworden. Namelijk, dat de Japansche vloot niet alleen buitengewoon sterk is, doch dat zij tevens met dappere soldaten is bemand en door bekwame officieren wordt geleid. En al doet zij, op het oogenblik, afgezien dan van de slagen bij de Salomonseilanden, betrekkelijk weinig van zich spreken, dat zij Amerika zoowel als Engeland en Australië nog hoogst onaangename verrassingen zal bereiden, kan met stelligheid worden aangenomen.

VRIJWILLIGE VERKOOPING

J. C. VOOGD

makelaar, zal op Maandag 28 September 1942 des middags na drie uur, in het Verkooplokaal „Frascati" ten overstaan van den notaris

J. H. KROM

in veiling brengen het

HEERENHUIS

bestaande uit huis met sousterrain en beletage en vrij bovenhuis en erve aan de

VONDELSTRAAT 110

groot 2 Are 23 Centiare

Te bezichtigen des Dinsdags en Donderdags des middags van 2—4 uur alsmede op den verkoopdag des morgens van 10—12 uur.

De bewijzen van eigendom en de veilconditiën zullen vier middagen vóór, alsmede op den verkoopdag, des voormiddags ter inzage liggen ten kantore van den notaris J. H. Krom, Jan Luykenstr. 12 te Amsterdam-Z.

Nadere inlichtingen verstrekt de directie-makelaar J. C. Voogd, Tesselschadestraat 31. Amsterdam-W, Tel. 83019.

De Volksche Boekhandel

VOORHEEN DE STICHTSCHE BOEKHANDEL

NOBELSTRAAT 29 - UTRECHT - GIRO 306588 - TELEFOON 11372

JOHANNA HAARER: Moeder, vertel eens wat van Adolf Hitler! Alle verhalen in dit boek bewegen zich om de gestalte van den Führer. Een boek, dat zoowel door jong als oud gelezen zal worden .. .. f 3.90

ANTON ZISCHKA: Zes eeuwen Engeland. Deze bekende schrijver geeft in groote trekken een schildering der Engelsche verdragspolitiek van de 14e eeuw tot het pact met Polen in 1939 f 4.10

FREIHERR VON FREYTAG—LORINGHOVEN: Duitschland's Buitenlandsche Politiek van 1933—1940 .. .. f 4.50

BEZIT U REEDS?

Over de Maas, door Heinz Maassen .. .. f 2.75

Slaven der Konvooien, door H. Jung .. .. f 3.50

Keerend Getij in het Oosten van Kurt Fervers .. .. f 3.75

Westlandserie 5: De tegenstanders der rassenidee en hun strijdmethode .. .. f 0.30

MARCKMANNWERFT

KRALINGSCHEVEER
BEI ROTTERDAM
GEGRÜNDET IM JAHRE 1900

SPEZIAL-ADRESSE FÜR SCHIFFSBAU REPARATUR SOWIE HOLZVERSCHALUNG BIS ZUR FEINSTEN AUSFÜHRUNG

MOTOREN
Reparatur sowie Einbau von Diesel- und Benzinmotoren unter sachverständiger Leitung

Tel: 23348 2 Linien
Privat 70934-71672

ILFRA

VOORHEEN I. L. FLESSEMAN N.V.

GROSSIER IN

Textielgoederen
en aanverwante artikelen

AMSTERDAM — NIEUWMARKT 17—23
Tel. 48379 - Tel. directie 46082 - Giro 63784
BANKIER: R. MEES & ZOONEN — ROTTERDAM
STAMBOEK No. G 22.499

Firma B. Poppers ENGROSHANDEL

O.Z. Voorburgwal No. 113
Telefoon 42806
AMSTERDAM

Fabriek van **Babykleeding** en **Kinderkleeding**

DORFKRUG „ZUM PETER"

(DIE FIDELE BAUERNSTUBE)

SPECIALITEIT SCHULTHEISS-PATZENHOFER BIER

VOETBOOGSTRAAT 4 AMSTERDAM-C

N.V. NEDERLANDSCHE KLEEDING- EN TEXTIELFABRIEKEN

de lama

HEERENCONFECTIE
JONGENSCONFECTIE
KINDERCONFECTIE

AMSTERDAM, PRINS HENDRIKKADE 141, TELEFOON 49984

MAISON RICHE

Bewindvoerster: E. Koot-v. Groningen

DAMESJAPONNEN

VAN WOUSTRAAT 64, AMSTERDAM, TELEFOON 28295

EDWARDS & Co.

KLEEDERMAKERIJ

Koningsplein 10
AMSTERDAM-C

Telefoon 34439
Postgiro 42650

Gegarandeerd 1e kwaliteit Maatwerk voor Dames en Heeren

E. NOACK'S

FIJNE VLEESCHWAREN EN CONSERVENFABRIEKEN N.V.

AMERSFOORT

ONVERANDERDE KWALITEIT

Lompen en Metaalhandel

Paviljoensgracht 25, Den Haag
Telefoon 114391

Inkoop Lompen, Papier, Metalen

DE KOEKOEK N.V.
Bewindvoerder: G. Th. v. d. BORN

H. van Stelten

JUWELIER — ANTIQUAIR

Kerkstraat 146 AMSTERDAM-C Telefoon 33103

Leest „De Duivelsche Drieëenheid"

door **Ir. J. v. Roessel**

2e, bijgewerkte en vermeerderde druk

Het boek, dat U INZICHT verschaft omtrent dat wat er om U heen gebeurt. Wezen van en dwarsverbinding tusschen

Jodendom - Vrijmetselarij en Politiek-katholicisme

Verkrijgbaar bij den boekhandel
Prijs 1.10

P.V. 1800/1 — Hoofdred.: George Kettmann Jr., A'dam. Uitg.: Stichting „De Misthoorn", A'dam. Druk.: Drukkerij De Vondelstad, Prinsengr. 346, A'dam. K 2745